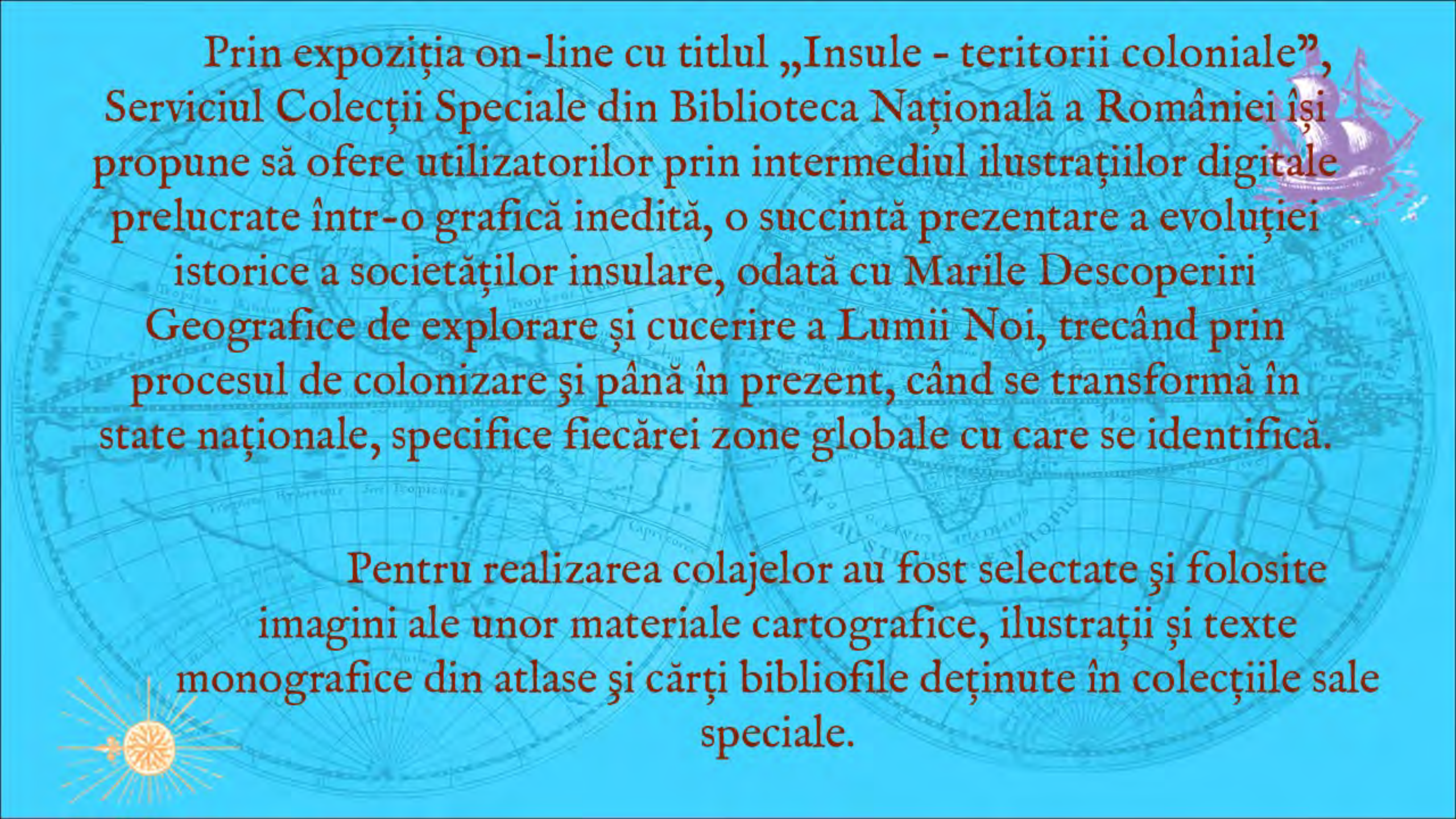

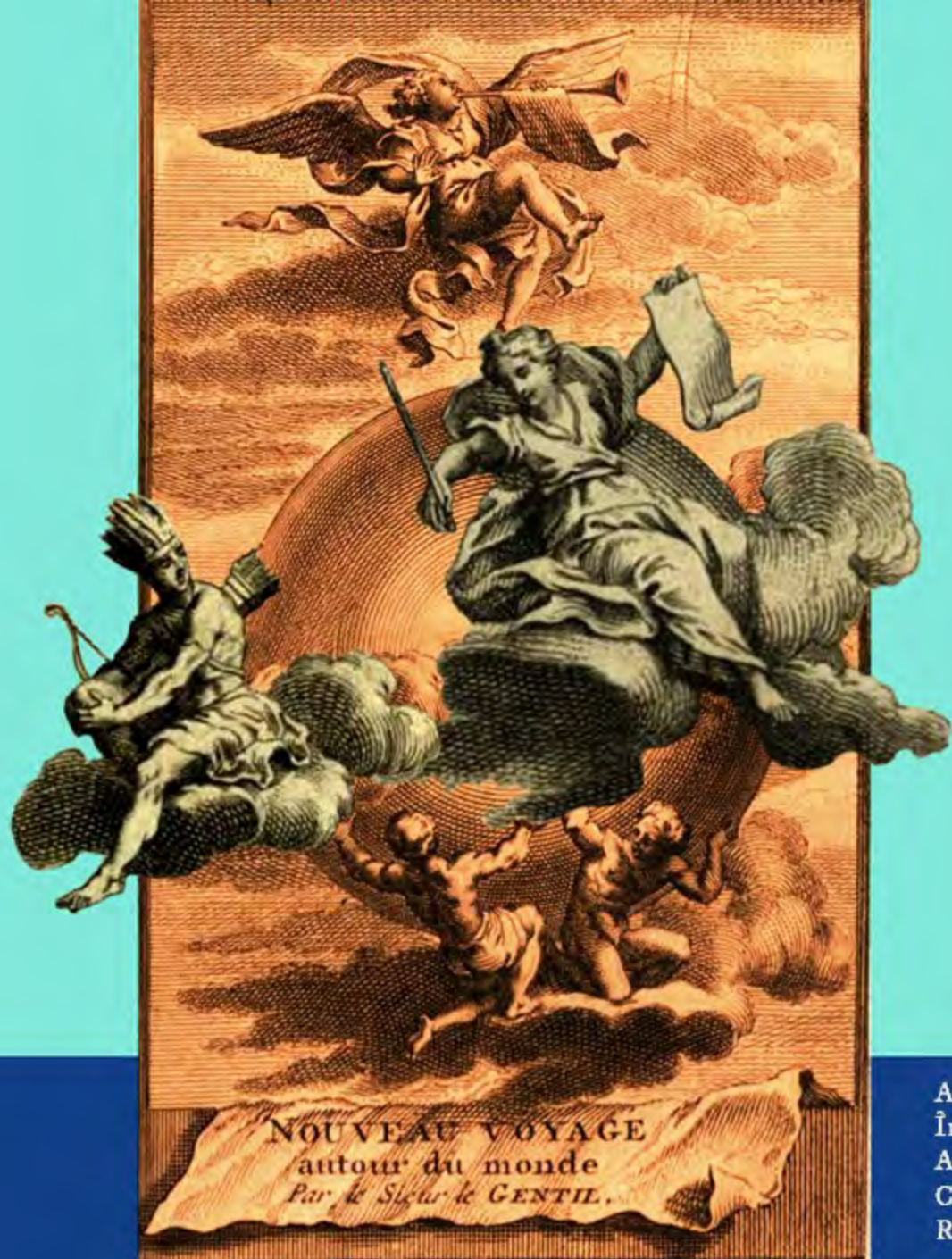
*Insule - teritorii coloniale
ale marilor puteri europene,
evoluție istorică și civilizație umană,
de la marile descoperiri geografice
(sfârșitul secolului al XV-lea)
până la constituirea identităților naționale
și statale din prezent :
scurtă prezentare generală
a documentelor cartografice și bibliofile
aparținând Serviciului Colecții Speciale
din Biblioteca Națională a României*

Prin expoziția on-line cu titlul „Insule - teritorii coloniale”, Serviciul Colecții Speciale din Biblioteca Națională a României își propune să ofere utilizatorilor prin intermediul ilustrațiilor digitale prelucrate într-o grafică inedită, o succintă prezentare a evoluției istorice a societăților insulare, odată cu Marile Descoperiri Geografice de explorare și cucerire a Lumii Noi, trecând prin procesul de colonizare și până în prezent, când se transformă în state naționale, specifice fiecărei zone globale cu care se identifică.

Pentru realizarea colajelor au fost selectate și folosite imagini ale unor materiale cartografice, ilustrații și texte monografice din atlase și cărți bibliofile deținute în colecțiile sale speciale.

Filă de frontispiciu reprezentând imaginea stilizată a Globului Pământesc, viziune alegorică a unei călătorii în jurul Lumii.

Andran, Jean (1667-1756), Globul pământesc, gravură.
În: "Nouveau voyage au tour du Monde" / La Barbinais Le Gentil, de.
Amsterdam: Pierre Mortier, 1728. Filă adiacentă foii de titlu.
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a
României

A AMSTERDAM chez PIERRE MORTIER

A vintage map of Southeast Asia, rendered in a light greenish-yellow hue. The map features a decorative, ornate frame in the center, composed of dark brown, scroll-like elements and floral motifs. A prominent red compass rose is positioned in the upper right quadrant of the map. The map includes various geographical labels and numbers, such as 'C', 'E', 'D', 'A', 'B', '18', '20', and '22'. In the bottom left corner, there is a list of labels in French: 'A. Fin du Détroit de...', 'B. Isle du Prince de...', 'C. Partie de l'Isle...', 'D. La Petite Isle...', and 'E. Canal entre Java et la...'. The overall style is that of an antique cartographic illustration.

ASIA DE SUD-EST

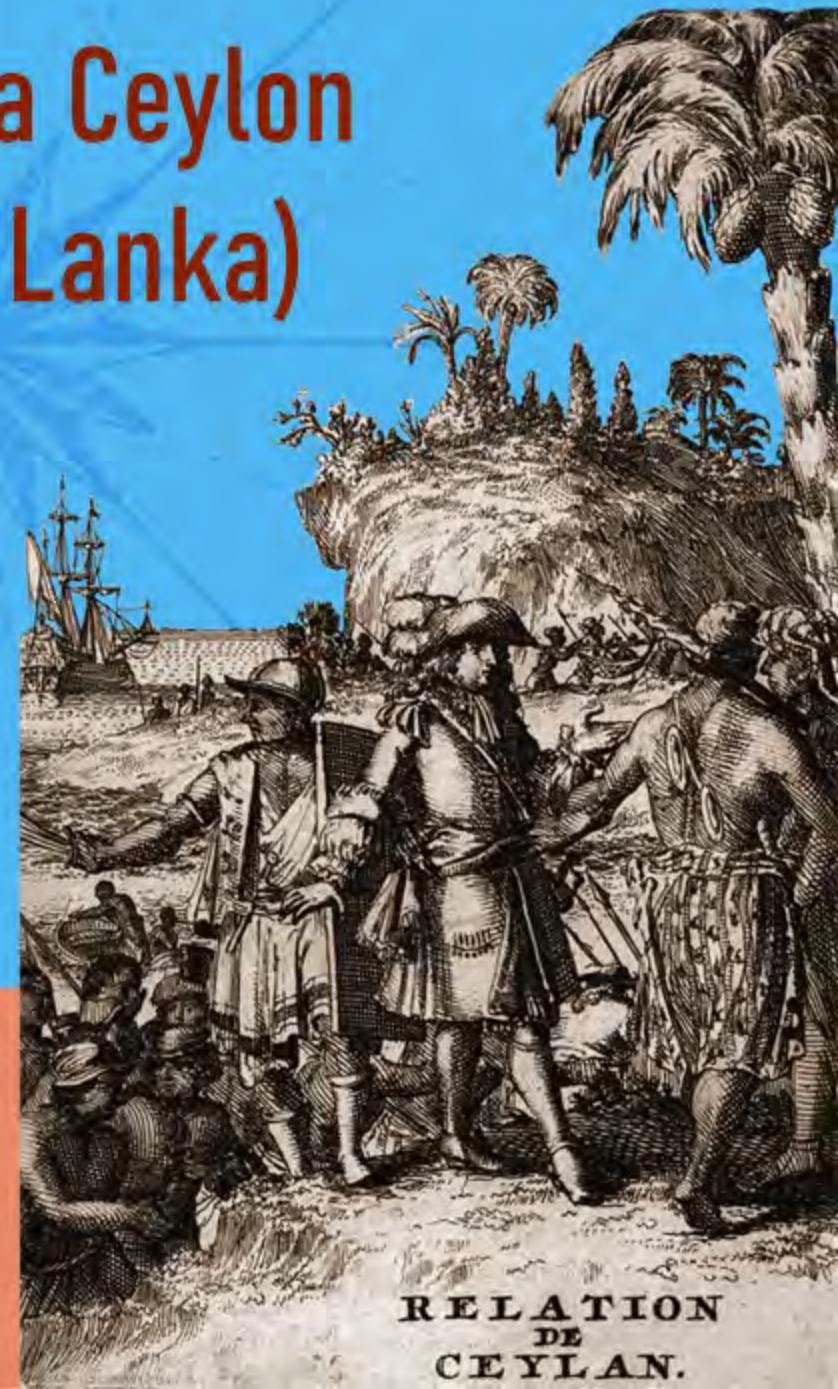
DETR
DE LA

- A. Fin du Détroit de
- B. Isle du Prince de
- C. Partie de l'Isle
- D. La Petite Isle
- E. Canal entre Java et la

Insula Ceylon (Sri Lanka)

Insula Sri Lanka (Ceylon), cu capitala Colombo, este situată în Oceanul Indian, în sudul Asiei, lângă vârful sudic al Indiei continentale; se învecinează la est cu Golful Bengal, la nord-est cu Strâmtoarea Palk. A fost numită și „Lacrima Indiei” sau „Insula Radiantă”.

RELATION
DE
CEYLAN.

Istoricul colonial

1505 - flota portugheză acostează pe insulă în urma unei furtuni; legătură permanentă stabilită cu regalitatea din Ceylon; obținerea de către portughezi a unor concesiuni comerciale; intervenția acestora în viața politică și socială prin susținerea militară a diferitelor tabere princiare; ocuparea unei părți din insulă; introducerea religiei romano-catolice a Ordinului Franciscan (1556) în zonele ocupate;

1656 - olandezii îi alungă pe portughezi și preiau controlul asupra regiunilor de coastă;

1790-1802 - în timpul Războaielor Revoluției Franceze, Olanda și toate posesiunile acesteia de peste mări au intrat sub control englez, de aceea foarte mulți coloniști britanici s-au mutat din India în Ceylon prin intermediul Companiei Indiilor de Est, sporind numărul coloniștilor englezi;

1796 - alungarea olandezilor și intrarea sub control britanic a insulei;

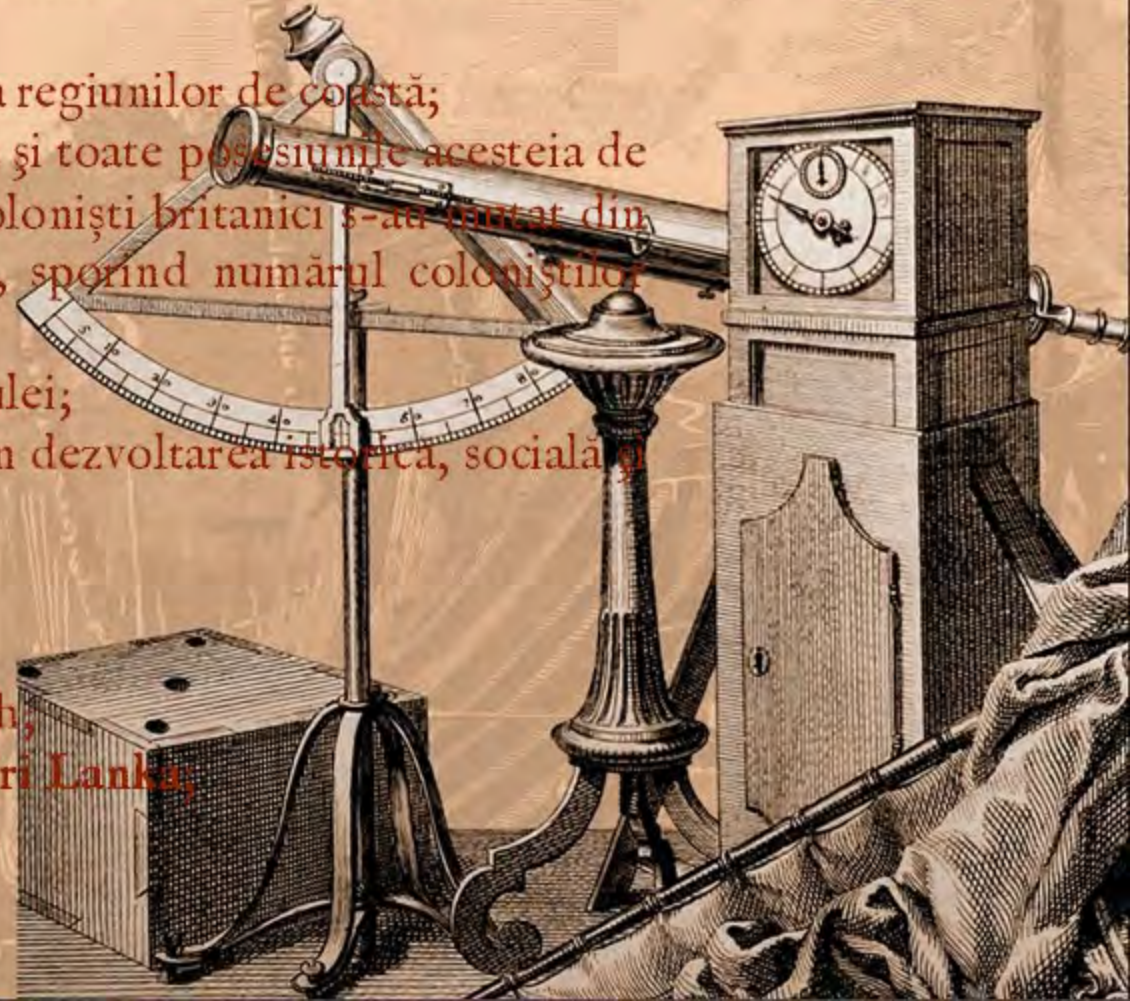
1802 - Ceylon devine colonie britanică; cu puternice influențe în dezvoltarea istorică, socială și economică a țării.

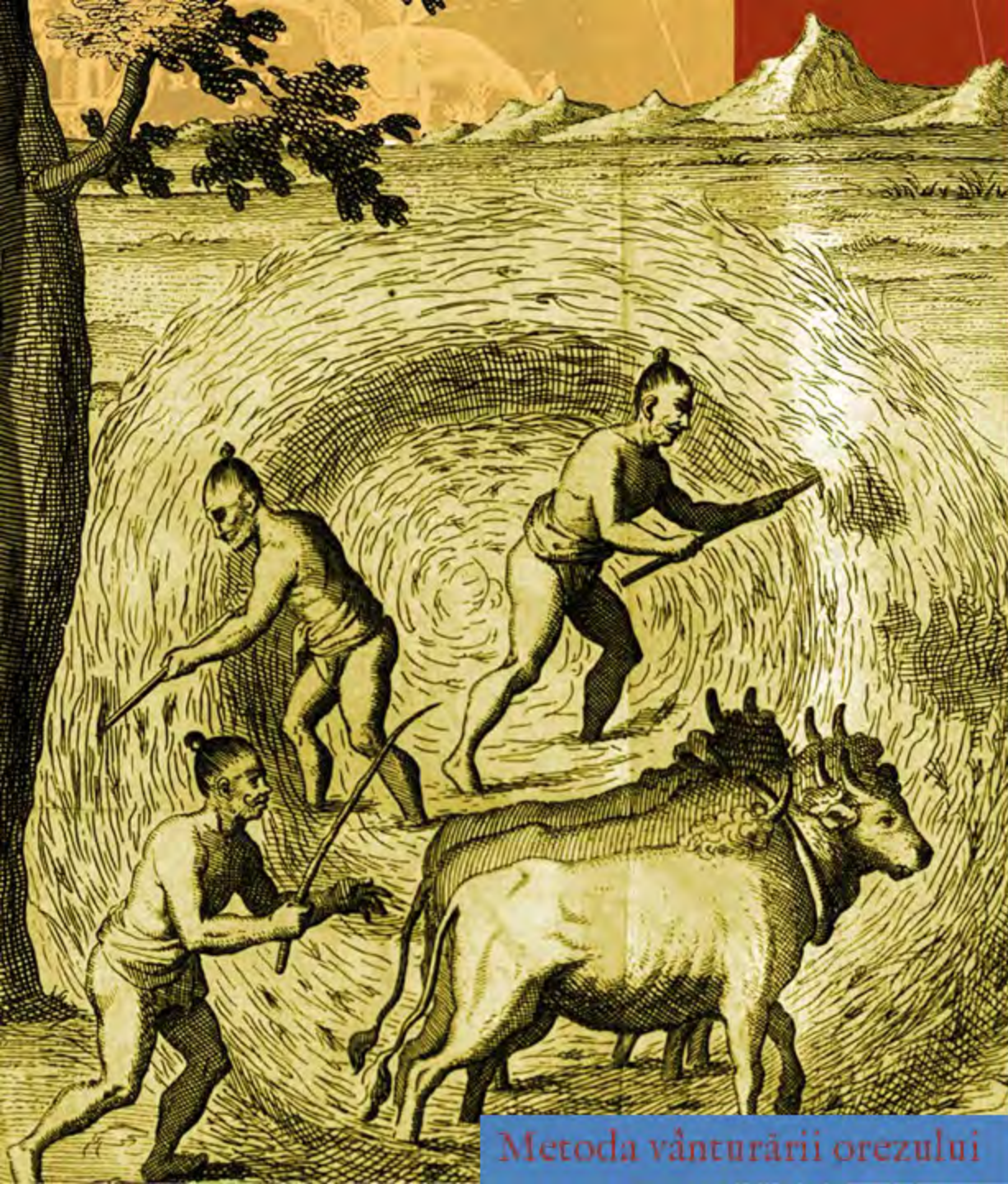
Identitate națională

1948 - declararea Independenței; devine membră a Commonwealth;

1972 - schimbarea denumirii în **Republica Democrată Socialistă Sri Lanka**;

În prezent este republică semi-prezidențială, cu un guvern unitar.

Metoda vânturării orezului

Economie

Agricultura: plantații de ceai, scortişoară, arbori de cauciuc, cocos, cultivarea orezului, betelului, bumbacului, tutunului, cafelei, piperului, trestiei de zahăr.

Resurse minerale bogate: pietre prețioase (safir, rubin, topaz), grafit, monzanit, caolin, apatit, nisip de cuarț, argilă, sare.

Alte activități: industrie de textile, producție de perle; pescuit.

Knox, Robert (1641-1720), Relation ou Voyage de l'Isle de Ceylon. Amsterdam: chez Paul Marret, 1693, vol. 1; f. 6

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Chingulay (din populația sinhaleză, grup emigrat pe insulă din nordul Indiei) care se protejază de ploaie cu o frunză de talipot (specie de palmier)

Knox, Robert (1641-1720), Relation ou Voyage de l'Isle de Ceylon. Amsterdam: chez Paul Marret, 1693, vol. 1; f. 27
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Regele Ceylonului, Rajasinge al II-lea (1635-1687)

Datorită conflictelor interetnice din timpul domniei sale, au avut loc lupte între coloniștii portughezi (care anexaseră mai multe zone de coastă ale insulei) și trupele militare navale olandeze, chemate în ajutor de către rajah pentru a-i alunga pe cotropitorii portughezi.

După alungarea portughezilor, ocupația olandeză a fost mult mai puternică, ajungând să cucerească și să domine o zonă importantă din insulă. Nobilimea și populația locală ajung să fie nemulțumite de înțelegerea dintre rajah și olandezi care preluaseră o parte din teritorii, regalitatea fiind nevoită să se confrunte și cu opoziția propriilor supuși.

Rajah Singah Roy de Ceylan.

Knox, Robert (1641-1720), *Relation ou Voyage de l'Isle de Ceylon*. Amsterdam: chez Paul Marret, 1693, vol. 1; f. 72
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Vaddahs ou Sauvage

Localnic din minoritatea indigenă vedda

Grup indigen pe cale de dispariție,
din care în prezent au mai rămas
doar câteva sute de membri.

Populația *vedda* deținea o cultură
tradițională distinctă față de restul
populației locale. Termenul de
"primitiv" a fost eronat folosit în
epocă, necorespunzând realității.

Knox, Robert (1641-1720), Relation ou Voyage de l'Isle de Ceylon. Amsterdam: chez Paul Marret, 1693, vol. 2; f. 1

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Tirinanxy sau Marele Preot al Ghingulais-ului

Înaltul Ierarh al Ordinului Preoților era numit direct de către rege, trăia într-un Vihar și se bucura de cele mai înalte onoruri.

Knox, Robert (1641-1720), *Relation ou Voyage de l'Isle de Ceylon*. Amsterdam: chez Paul Marret, 1693, vol. 2; f. 65
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colectii Speciale, Biblioteca Națională a României

Tirinanxy ou Grand Pretre des Ghingulais.

Nouvelle
CARTE
du
ROYAUME
de
CANDY Nobil (om înstărit)
dans l'ISLE de
CEYLAN.

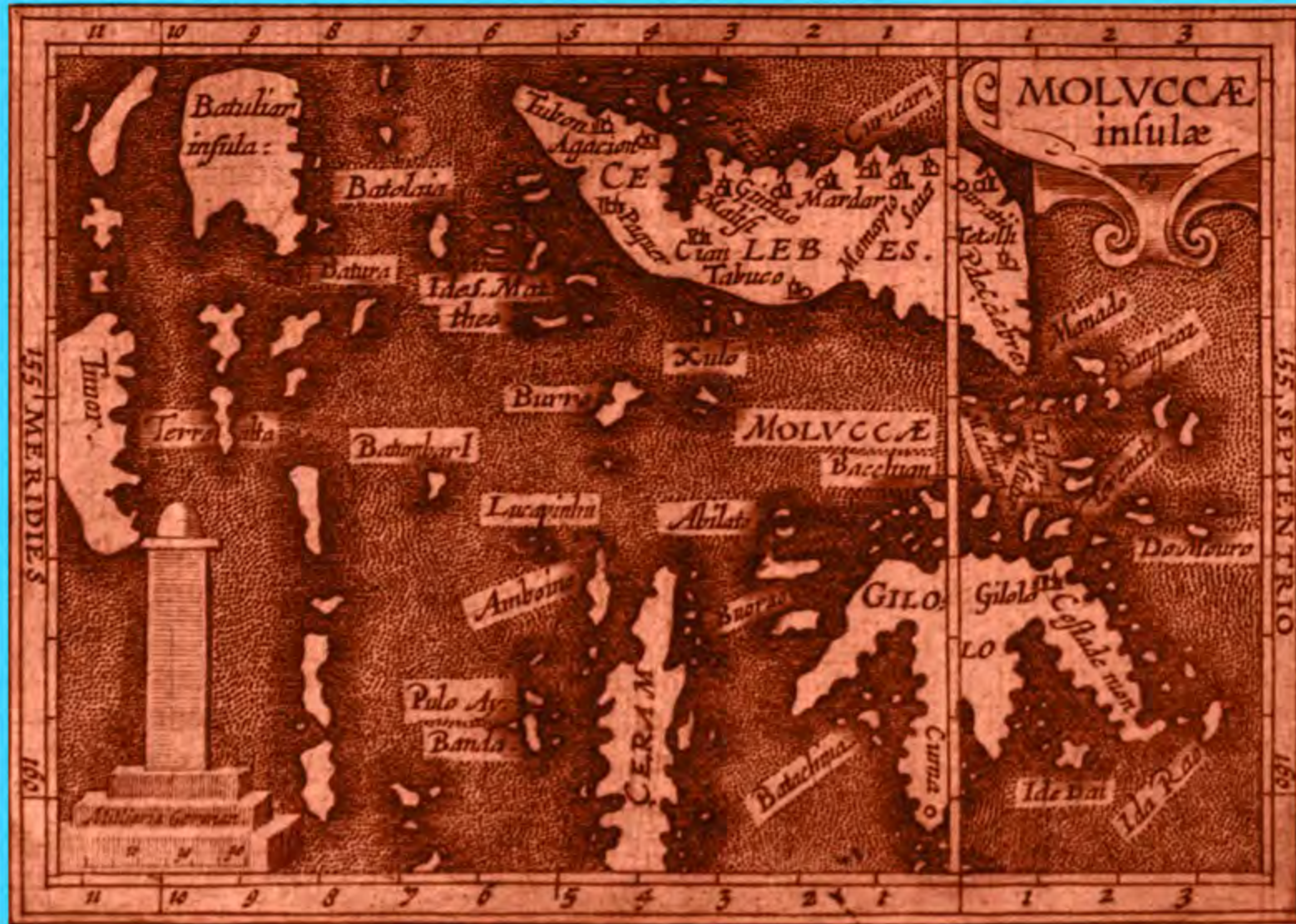
Titlurile onorifice erau conferite direct de către rajah și se mențineau doar pe perioada vieții celui care primise înnobilarea, ele nu erau ereditare și nu se moșteneau în familie.

Knox, Robert (1641-1720), Relation ou Voyage de l'Isle de Ceylon. Amsterdam: chez Paul Marret, 1693, vol. 2; f. 93
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Homme de qualité.

Insulele Moluce (Molucca)

DESCRIPTIO MOLVCCARVM INSS.

Localizare geografică

Situate în Arhipelagul Malaez, cuprinzând cca 1000 de insule, între Sulavesi - Noua Guinee - Filipine.

Sunt cunoscute sub numele de „Insulele Mirodeniilor”, fiind situate la intersecția dintre 4 plăci geologice și 2 blocuri continentale, zonă renumită pentru intensă activitate geologică și vulcanică.

Teritorial sunt de mici dimensiuni.

Istoricul colonial

1511-1605 - colonizare portugheză; în sec. XVI erau cunoscute 6 insule: **Ternate, Tidore, Maquiem, Motir și Bachão, Malacca**; controlate de sultanatele musulmane **Ternate și Tidore** prin introducerea religiei islamice; mai târziu, se răspândește creștinismul o dată cu sosirea coloniștilor europeni;

1511 - viceregele Indiei portugheze, Alfonso de Albuquerque (1453-1515), trimite o expediție alcătuită din trei nave pentru cucerirea orașul-stat, Malacca;

1605 - războiul olandezo-portughez pentru supremație asupra insulelor, în urma căruia coloniștii portughezi sunt alungați;

1621 - revolta pe insula **Banda** a comercianților malayezi și javanezi împotriva controlului excesiv al olandezilor; în urma represiunilor, forțele olandeze au decimat și strămutat mii de indigeni, iar în locul lor au fost aduși sclavi, deținuți și muncitori pentru exploatarea plantațiilor de nucșoară;

1793-1942 - recunoașterea dreptului Indiilor de Est Olandeze de deținere a controlului guvernamental și colonial;

1942-1945 - ocupația japoneză din al Doilea Război Mondial.

Economie

Agricultură: cultivarea mirodeniilor, în special cuișoare și nucșoară, plantații de orez, nuci de cocos, cafea, tutun; export de homari.

Industrie extractivă: aur, petrol; exploatare forestieră: lemn de fier, tec și abanos.

Identitate națională

1949 - declararea Independenței și proclamarea Republicii Molucca.

1950 - intense războaie de guerilă cu trupele indoneziene.

1999 - integrarea definitivă în statul **Indonezia**.

Între insulele Java și Sumatra se află strâmtoarea Sunda, una dintre cele mai dificile căi de navigație.

În zona celebrului Cerc de Foc al Pacificului se găsește și insula pe care este localizat vulcanul Krakatoa, care a erupt în 1883 și a produs dezastre de proporții uriașe.

Strâmtoarea s-a aflat sub ocupația Companiei Olandeze a Indiilor de Est, iar în prezent se găsește sub controlul statului indonezian.

Bonne, Rigobert (1727-1795), Carte des Isles de la Sonde et des Isles Moluques.

În: "Atlas de toutes les parties connues du Globe Terrestre". [Geneva], [1775], f. 15
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Maison de Plantation à Sumatra.

Insula Sumatra

Localizare geografică

Insulă situată în Oceanul Indian, de-a lungul Ecuatorului, la sud-vest de insula Malay și nord-vest de Java.

Deține 30 de vulcani activi.

Este cea mai mare insulă a Indoneziei și a șasea ca mărime din lume și se află în grupul insulelor Sunda.

fants , et qu'on leur perce les oreilles. On célèbre à ce sujet une fête dans la famille.

Les *dousouns* ou villages des *Redjangs* et des *Sumatriens* , en général , sont toujours placés sur les bords des rivières ou des lacs , et sur des lieux élevés ; ils sont entourés de cocotiers , de bétels , et d'arbres à fruit de toutes espèces. (*Voyez la planche ci-contre.*) Ils sont presque toujours disposés en carré , divisés en rues ou sentiers , et ont au milieu une grande place où se trouve le *balei* , c'est-à-dire la maison commune , ou salle d'assemblée. Les maisons sont en bois et recouvertes en *Atap* , c'est-à-dire avec la feuille du palmier nipah ; leurs frontons présentent souvent des sculptures grossières en bas-relief ; et leurs planchers sont élevés à dix ou douze pieds au-dessus du sol ; il n'y a point d'escalier ; pour y monter , on se sert d'une échelle qui consiste en un fort bambou dont on taille les nœuds de manière à en augmenter les

Istoricul colonial

Insula deține o puternică civilizație, care s-a dezvoltat începând cu regatul hindus **Srivijaia** din sec. VII d. Hr., promotor al religiei budiste, continuând cu regatul javanez **Majapahit** din sec. XIV-XVII, de origine islamică.

1509 - primele explorări portugheze.

1596 - olandezii obțin controlul asupra unei părți din teritoriu.

În sec. XVI-XIX au loc conflicte anglo-olandeze pentru dominația colonială.

1873-1903 - luptele purtate de olandezi cu sultanatul musulman de nord **Acehese**, în urma căruia se stabilește dominația totală olandeză asupra întregii insule.

1942-1945 - ocupația japoneză din al Doilea Război Mondial.

Economie

Agricultură: plantații de piper, cauciuc, palmier, cafea, ardei, ceai, trestie de zahăr, tutun.

Industrie extractivă: petrol, cărbune, aur, argint, staniu, bauxită; producție de cherestea din camfor și abanos.

Identitate națională

1945 - obținerea Independenței.

1950 - devine parte integrantă a **Republicii Indonezia**.

Localizare geografică

Parte componentă a Insulelor Mari Sunda, se mărginește cu Oceanul Indian și insula Christmas (Crăciunului) la sud, cu Marea Java și insula Borneo la nord, situată într-o zonă navigabilă dificilă aflată între strâmtorile Sunda și insula Sumatra la vest, Bali la sud și Madura la est.

Face parte din Cercul de Foc al Pacificului, având 38 de munți vulcanici activi.

Capitala: Jakarta

Insula Java (Jawa)

Istoricul colonial

Teritoriul a reprezentat nucleul imperiilor hindu-budiste și a sultanatelor islamice precum și baza colonială din Asia a Indiilor de Est Olandeze.

1522 - portughezii din Malacca încheie un contract comercial cu Regatul Sunda prin care obțin o influență limitată asupra insulei.

1596 - Compania Olandeză a Indiilor de Est începe să-și exercite treptat dominația economică și administrația colonială asupra insulei.

1930-1940 - Java a reprezentat centrul de rezistență națională a Indoneziei.

1942-1945 - ocupația japoneză din al Doilea Război Mondial.

Economie

Agricultură: plantații de tutun, arahide, soia, cartofi dulci; creșterea bivolilor de apă; piscicultura.

Industrie extractivă și prelucrătoare: zăcăminte de petrol, staniu, aur, argint, cupru, cărbune, mangan, fosfat și sulf; rafinării de petrol, întreprinderi de prelucrarea textilelor, fabrici de bere, încălțăminte, hârtie, ciment și țigări.

Identitate națională

1949 - Independența Indoneziei, un stat compus din 17.500 insule.

Java devine parte integrantă a Republicii Indonezia.

Malaezieni din Java

Malaiezieni stabiliți în zona centrală a insulei, reprezentând grupul etnic javanez cel mai numeros.

Walckemaer, Charles
Athanasie (1771-1852).
"Le Monde Maritime", vol.
2-3, Paris: chez Nepveu
Librairie, 1818, il.
Cabinetul de Bibliofilie,
Serviciul Colecții Speciale,
Biblioteca Națională a
României

Malais de Java.

Tânăra dansatoare

Dans feminin cunoscut din sec. VIII,
provenit de la curtea regală.
Se manifestă prin gesturi rafinate și
s sofisticate, caracterizat prin mișcări
lente și poziții grațioase, cu tendințe
meditative care se adaptează la
personalitatea fiecărei dansatoare.

Walckemaer, Charles Athanase (1771-1852). "Le Monde Maritime",
vol. 2-3, Paris: chez Nepveu Librairie, 1818, il.
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale,
Biblioteca Națională a României

Java este cea mai populată insulă din lume. Locuitorii săi reprezintă 55% din populația Indoneziei. Este locuită de javanezi în părțile centrale și de est, sundanezi în vest, madurezezi în est, betawi în capitală și împrejurimi, aceștia constituind grupuri etnice mixte indoneziene.

Walcemaer, Charles Athanase (1771-1852).
"Le Monde Maritime", vol. 2-3, Paris: chez Nepveu Librairie, 1818, il.
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Village Malais
Sat malaiezia

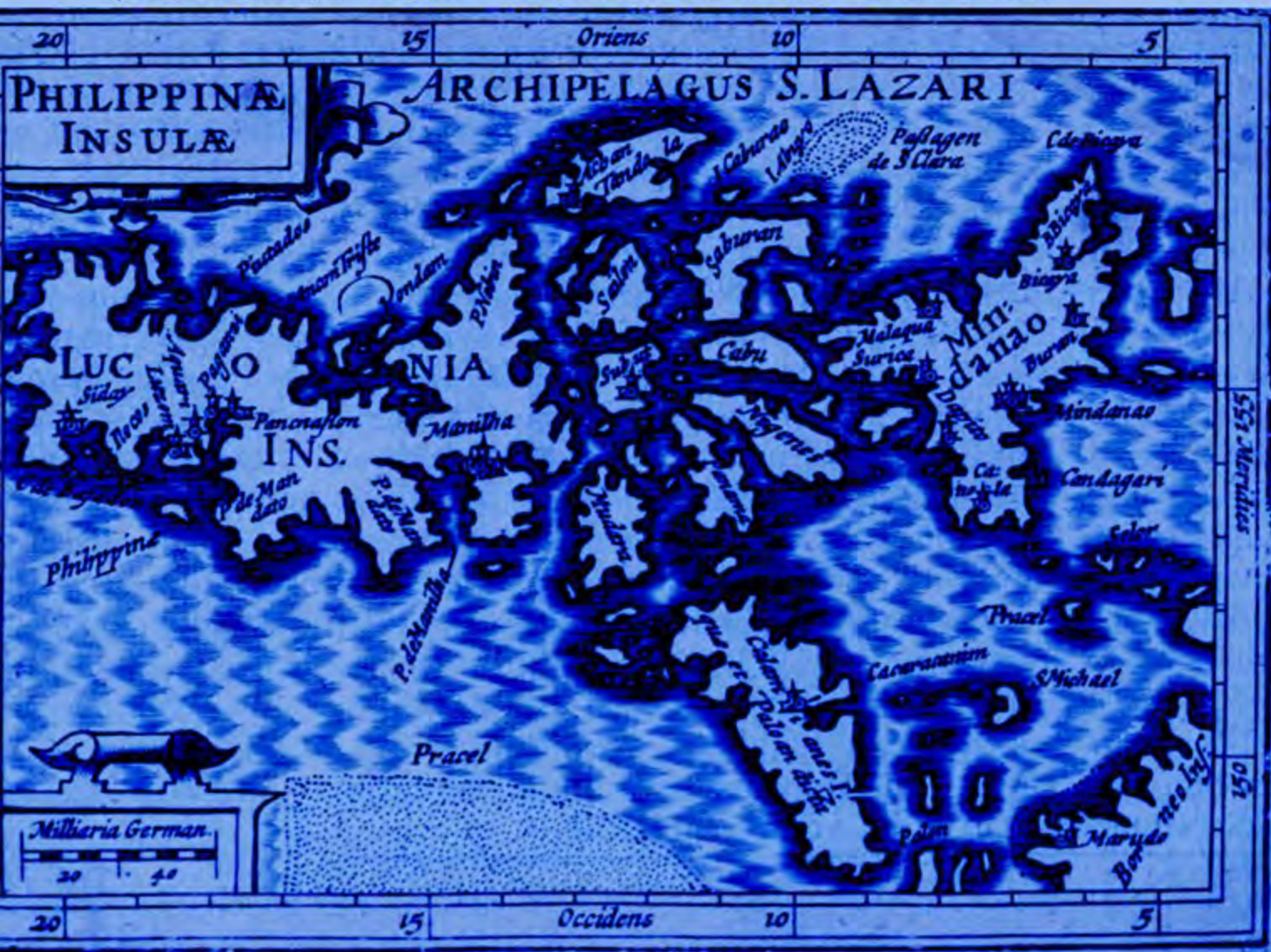

Penganten Lanang
și Penganten Wadon
Tineri căsătoriți
(soț și soție)

Walckemaer, Charles Athanase (1771-1852).
"Le Monde Maritime", vol. 2-3, Paris: chez Nepveu Librairie, 1818, il.
Cabineul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

DESCRIPTIO PHILIPPINARVM.

Insulele Filipine

Localizare geografică

Constituie un arhipelag compus din cca 7.000 de insule mari și mici, separat de Marea Chinei și de Peninsula Indochinei, iar la limita estică se întinde Oceanul Pacific.

Fac parte din Cercul de Foc al Pacificului. Cele mai mari insule: Luzon și Mindanao.

Capitala: Manila

DESCRIPTIO PHILIPPINARVM 755

IN Oceano Orientali multæ admodum sunt Insulæ. Præter Japonicæ & Lequæ celebrantur Philippinæ, quas sequuntur Moluccæ, Boruco, Iaua & Sumatra. PHILIPPINÆ à Philippo Hispaniarum rege nomen habet, suntque insulæ complures. Ptolemæus eas vocat Barustas, Præcipuz sunt Luzonia siue Luconia, Tandair, Mindanao. Has magna parte Hispani incolunt, qui cum insularis vicinis, & cum Chinesibus mercimonia exercent, nauesque onustas mercibus in nouam Hispaniam & regnum Mexicanum instruunt, celebri & frequenti traiectu. TANDAIR cæteris omnibus est præstantior amæniorque, & singulari nomine vocatur Philippina, ambitus eius est CLX. leucarum. LVZZON multò est major, sed minus culta. In hac Hispani urbem condidere, cui nomè Manila, loco peropportuno, ad mare. MINDANAO plures habet vrbes, Cailon, Panaodos, Subut, Dapito, Suriaco. Est autem harum omnium insularum solum temperatum, aër ad calidum accedens, imprimis in ora maritima, nam mediterrancæ frigidiora sunt. Ager orizzæ, saccari, leguminum feracissimus: mellis ingens vbique copia. Ficus semicubirales. Pices, gallinæ, anates ad vsu quoridianum abundantes. Sunt etiam auri & ferri metalla, quæ & ad vicina loca & in Hispaniam nauibus exportantur. Ad occasum harum insularum Philippinarum, insula est quam quidam Palohan vocant, alij Pulocaym, nonnulli Calamianes; hanc Mercator vult esse Ptolemæi Bazaciam.

Bertius, Petrus (1565-1629). Descriptio Philippinarum.

În: "Tabularum Geographicarum Contractarum". Amsterdam: Jodocus Hondius, [1616], hartă Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Istoricul colonial

1521 - Insulele sunt descoperite de **Magellan** în expediția sa în jurul Lumii, finanțată de regele Spaniei Carol al V-lea (1519-1556), ocazie cu care sunt transformate în posesiuni spaniole și convertite la catolicism.

1896 - declară Independența față de Spania.

1898-1940 - dominația spaniolă a fost înlocuită de protectoratul american.

1941-1945 - ocupația japoneză din al Doilea Război Mondial.

Economie

Agricultură: trestia de zahăr, orez, nuci de cocos, banane, porumb, ananas, mango, citrice, papaya, cafea, tutun.

Industrie extractivă bazată pe zăcăminte de cărbune, fier, cupru, aur.

Identitate națională

1946 - S.U.A. a recunoscut Independența.

În prezent insulele sunt constituite în **Republica Filipine**, având un caracter prezidențial-unitar.

Zona estică a Insulei Formosa (Taiwan) și insulele Filipine

Insula Formosa (Taiwan)

(NV a hărții)

cucerită de spanioli în 1626,
fiind în concurență
permanentă cu Compania
Olandeză a Indiilor de Est
pentru dominația insulei.

Între 1630-1633 olandezii
reșesc să ocupe forturile
spaniole și să înlesnească
colonizarea chineză, prin
intensificarea comerțului
între coloniștii europeni și
negustorii chinezi.

La Barbinais Le Gentil, de, Phlippine.

În: "Nouveau voyage au tour du Monde". Amsterdam: Pierre Mortier, 1728. vol. 1, hartă,
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

AFRICA DE NORD

Insulele Canare

DESCRIPTIO INSULARVM CANARIARVM.

Localizare geografică

Reprezintă un arhipelag în Oceanul Atlantic format din insulele de origine vulcanică:

Las Palmas, Tenerife, Lanzarote, Gran Canaria, Fuerteventura, Gomera, El Hierro, situat între Europa și coastele continentale ale Africii, dinspre zonele teritoriale ale Marocului.

Bertius, Petrus (1565-1629), Descriptio Insularum Canariarum.

În: "Tabularum Geographicarum Contractarum".
Amsterdam: Jodocus Hondius, [1616], hartă.

Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale,
Biblioteca Națională a României

Istoricul colonial

1402-1479 - Perioada cuceririlor castiliene a insulelor Canare, începând cu domnia lui **Henric al III-lea al Castiliei** (1390-1406)

1495 - Rezistența nativilor guanci (locuitorii de origine berberă) a fost anihilată. Insulele Tenerife și La Palma au fost incluse în Regatul Castiliei. În timp, teritoriul acestor insule se transformă într-un loc de acostare și de tranzit spre Lumea Nouă, unde s-au așezat diferite categorii sociale, de la comercianți și misionari spanioli, la aventurieri proveniți din întreaga Europă, până la pirați și corsari turci.

1840-1890 - Comerțul cu zahăr înspre coloniile americane ale Spaniei s-a prăbușit. Populația locală și coloniștii spanioli au emigrat într-un număr excesiv de mare înspre Venezuela, Puerto Rico și Cuba.

1936 - Se instaurează regimul lui **Francisco Franco**, numit comandant general al Canarelor.

Economie

Agricultură: plantații de banane, tutun, curmale, portocale, lămâi, smochine, caise, piersici și migdale; culturi de roșii, cartofi, ceapă, grâu, orz, porumb.

Identitate națională

1982 - A fost acordată autonomia Canarelor de către monarhia constituțională a Spaniei.

În prezent constituie **Comunitatea Autonomă a Insulelor Canare Spaniole**; are un guvern regional și deține 13 locuri în Senatul Spaniei.

660 DESCRIPTIO INSULARVM CANARIARVM.

aquarum inopia adactos locum deserturos esse: sed à scortillo quodam prodita res est, atque ex eo Hispani sedes ibi firmiores fixerunt. CANARIA MAGNA longa est XC. milliaria. Hic Episcopus degit cum inquisitoribus. Est etiam in eadem Tribunal regium caussarum forensium, è quo ius dicitur reliquis insulis. TENARIFFA aliquanto minor est. Hæc montem habet eximie altitudinis, quem etiam ad nonaginta milliaria licet sereno cælo conspiceret: Hanc putat Niger esse *Niuariam* Plinij; Vt FORTEVENTURAM Plinij *Capraiam*. PALMA insula exigua est sed amœna, ac vino, cafeo, saccharo abundans: Qui ex Hispania in Peruiam & Brasiliam nauigant, in hac insula commeatum rerum in itinere ad victum necessarium petunt. Quæ de his insulis fabulati sunt veteres, longum esset commemorare: satis erit Horatium audire *ep. 16.*

*Nes manet Oceanus circumuagus. Arua beatâ
Petamni aurâ, diuices & insulas;
Reddit ubi Cererem tellus inarata quotannis,
Et imputata flores usque vineæ,
Germinat & nunquam fallentis termen oliuæ,
Suamque pulla ficus ornât arborem.
Mella caua manant ex ilice, montibus altis
Lenis crepante lymphæ desilit pido.
Illi inuisa veniunt ad emultra capella,
Resertique tenta grex amicis vbera,*

Nec

DESCRIPTIO INSULARVM CANARIARVM. 659

FORTVNATA INSULA *αἱ τῶν μακάρων νῆσοι*, quas in Atlantico mari ad Maurifiorum fines veteres posuere, creduntur esse illæ, quas nostri vocant Canarias. Plinius sex commemorat, Ombrio, Iononiam maiorem, Minorem, Caprariam, Niuariam, & Canariam: eique suffragatur finis eius Solinus. Ptolemæus nominat Aprositum, Heram vel Autolanam, Pluitiam, Casperias, Canariam & Centuriam, omnesque recta fere in Septentrionem linea disponit. Ludouicus Cadamustus decem recenset, septem cultas, tres desertas. Nomina cultarum sunt, Fractæ lanceæ, Magnæ sortis, Grancanariæ, Teneriffæ, Gomeræ, Palmæ, Ferro: has dicit quadraginta milliarium interuallo à se inuicem abesse, ita vt prima Orientem, vltima occidentem spectet. Lanzarotta, Fetram, & Gomeræ suos habent dominos singulares, reliquæ sunt regis Portugallie. Sunt autem hæc omnes, etiam Martiano teste, auibz plenæ, nemorosæ, palmiferæ, nuce pinea, mellis copia, amnibus, & siluris piscibus abundantes. Habent & *oricelum* herbam, qua panni colore puniceo tinguntur, & vini præstantissimi amplum prouentum. Saccharo etiam celebrantur. Stapela, siue conuentus Indicarum nauium quæ vltro citroque commeant circa eas est. In FERRI insula res est admiratione & commemoratione dignissima. Insula omnis aquis destituta, ardenti cælo, solo arido, squalentes æstu homines pecudesque destituit. Sed DEI omnipotentis singulari munere data est arbor, cuius species ignota, folia longa, arcta, & perpetuo virentia, quæ sola medicinam facit hominibus, & pecudibus. Eam semper nubecula circumdat, ex qua ita folia humectantur, vt ex ijs perpetuo limpidissimus gratissimusque liquor destillet, quem vasis circa arborem dispositis accolæ excipiunt, tanta copia, vt abundè toti insulæ sufficiat. Quum primum Hispani in hanc insulam delati essent, incolæ ipsos arcanum celauerunt, sperantes eos

T i j

aquarum

Lanagla

Insula de
Forteventura

Bertius, Petrus (1565-1629), Descriptio Insularum Canariarum.

În: "Tabularum Geographicarum Contractarum". Amsterdam: Jodocus Hondius, [1616], text monographic, p. 659-660

Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colectiîi Speciale, Biblioteca Națională a României

AFRICA DE VEST

DESCRIPTIO INSS. CAPITIS VIRIDIS.

Insulele Capului Verde (Cabo Verde)

Localizare geografică

Reprezintă un arhipelag format din insule de origine vulcanică, situat în Oceanul Atlantic, în largul coastei Africii de vest și aproape de coastele Senegalului.

Acestea se numesc: Sant Antonio, Sant Vincenti, Santa Lucia, Insula do Sal, Bona Vista, Insula do Majo, San Jacobo, Braba, Insula de Fogo și cea mai mare, Saint Jago, fiind situate la intersecția căilor navigabile dintre Europa-Africa-America de Sud.

Capitala: Praia

Berron, Petrus (1666-1667), Descriptio Ins[ularum] Capitis Viridis.

In: „Tabularum Geographiarum Contractarum”. Amsterdam: Ioannes Hondius, [1666], cartă, p. 10a.

Cabinetul de Cartografie, Serviciul Culturii Speciale, Biblioteca Națională a României

Istoricul colonial

1460 - Descoperite de navigatorii portughezi **Antonio de Noli și Diogo Gomes**, insulele se transformă în colonii, devenind puncte de acostare pentru corăbiile portugheze în drumul lor spre Brazilia.

1497 - **Vasco de Gama** face escală pe insula Santiago în timpul expediției sale.

1498 - **Cristofor Columb** explorează insula Boavista fără a interveni în colonizarea sa.

În sec. XV europenii expulzau în aceste insule leproși.

1580 - Incursiunea britanică condusă de **Francis Drake**; în secolele XVI-XVIII au fost ținta atacurilor piraților și corsarilor, ceea ce a contribuit la decăderea și falimentarea lor.

1832 - **Charles Darwin** a studiat fauna și flora întregului ecosistem al arhipelagului.

1930-1950 - Se dezvoltă mișcarea naționalistă și se intensifică lupta pentru autonomie locală.

Economie

Agricultura: plantații de cafea, arahide, arborele de pâine, papaya, banane, culturi de trestie de zahăr, porumb, manioc, fasole verde.

Insulele sunt deficitare în folosirea apei potabile.

Economie casnică: prelucrarea **grog-ului** - băutură tradițională rezultată din amestecul de suc de portocale, lapte de cocos, mere sau lămâi.

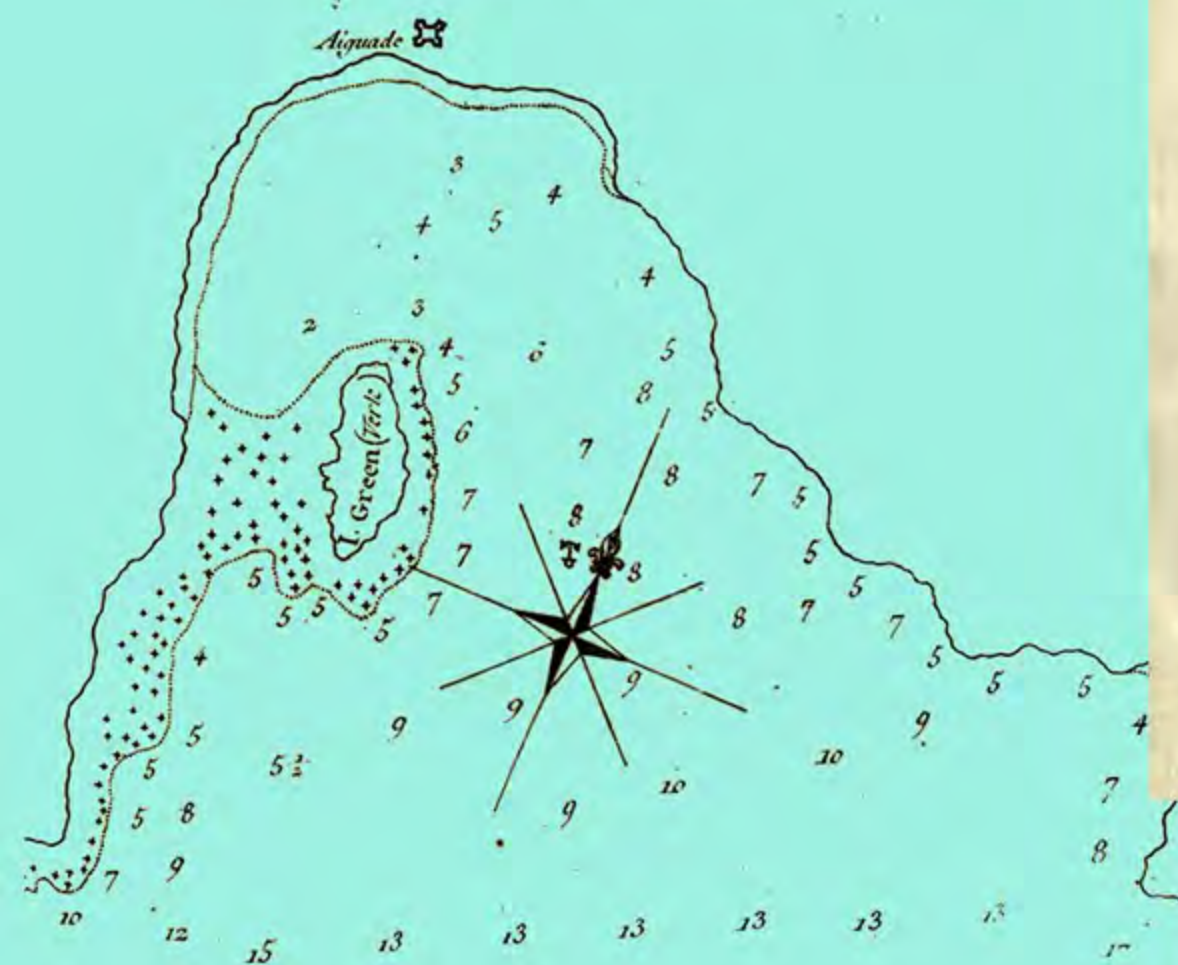
Identitate națională

1975 - Independența față de Portugalia

Prezent: constituite în **Republica Capul Verde** de tip semi-prezidențială

PORT PRAYA
DANS
L'ISLE DE S^T. JAGO.

Echelle d'un Mille Toises

30 VOYAGE

mens. Il me rapporta la permission, & je saluai le Port d'onze coups, après qu'on eut promis de rendre le salut avec un égal nombre; mais, par une méprise, à ce qu'on a prétendu, on ne rendit que neuf coups, & le Gouverneur me fit sur cela des excuses le lendemain. Le 14 au soir, ayant complété notre provision d'eau, & pris à bord des rafraichissemens, tels que des cochons, des chèvres, des volailles & des fruits, nous remîmes en mer.

LE PORT-PRAYA est une petite Baie, située, à-peu-près au milieu, du côté méridional de l'Isle Saint-Jago, par 14° 53' 30" de latitude Nord, & 23° 30' de longitude Ouest. On peut le reconnoître sur-tout en venant de l'Est par la colline la plus méridionale de l'Isle. Cette colline ronde, & dont le sommet est en forme de pic, se trouve un peu avant dans l'intérieur des terres, à l'Ouest du Port. Cette marque est d'autant plus nécessaire que les Etrangers peuvent prendre, comme nous l'avons fait pour le Port-Praya, une petite anse environ une lieue à l'Est, qui a une grève sablonneuse au fond, avec une vallée & des cocotiers pardièrre. Les deux pointes formant l'entrée du Port Praya sont un peu basses & dans la direction de l'O. S. O. & de l'E. N. E. à une demi-lieue l'une de l'autre, près de la pointe occidentale, il y a des rochers submergés sur lesquels la mer brise continuellement. La Baie court N. O. près d'une demi-lieue, & la profondeur de l'eau est de 14 à 4 brasses. Les grands vaisseaux ne doivent pas mouiller par moins de 8: à cette profondeur, l'extrémité méridionale de l'Isle verte, (petite Isle située sur la côte occidentale) reste Ouest. On prend de l'eau à un puits qui est derrière la grève, à l'entrée de la

Praya - cel mai mare oraș-port al insulei, este așezat într-o zonă de podiș, pe coasta de sud a insulei Santiago.

Atestat documentar în 1615, a fost un important nod comercial și punct de escală pentru navele portugheze care făceau legătura între Portugalia europeană și coloniile sale din Africa și America de Sud. A devenit capitala insulelor în 1770.

Cook, Jacques (1728-1779). L'Isle de St. Jago.

În: "Voyage dans L'Hémisphere Austral, et autour du Monde. Paris: Hotel de Thou, 1778, vol. 1, text monographic și hartă, p. 30 și f. 3
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colectii Speciale, Biblioteca Națională a României

A highly detailed, black and white decorative scrollwork frame, reminiscent of 19th-century book ornamentation. It features intricate floral and foliate patterns, with a central floral motif at the top and a small flourish at the bottom. The frame is set against a light blue background with a faint, historical map of the world.

**INSULE AFRICANE
DIN OCEANUL INDIAN
ȘI OCEANUL ATLANTIC
DE SUD**

Insula Madagascar

Localizare geografică

Situată în Oceanul Indian, lângă coasta de Est a Africii, fiind considerată a patra insulă cea mai mare de pe Glob, după Noua Guinee, Borneo și Marea Britanie.

Capitala: Antananarivo

Pollachi, Paul (1862-1937), Madagascar.

În: "Atlas Colonial Français : colonies, protectorat set pays sous mandat". Paris: L'illustration, 1929, h. 24

Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Istoricul colonial

1500 - A fost explorată de navigatorul portughez **Diego Diaz**.

1661 - Are loc o intensă colonizare franceză.

În secolul XIX exploratorii francezi au cartografiat întregul teritoriu; treptat, întreaga insulă s-a transformat în posesiune colonială directă.

1896 - Monarhia Merina, aparținând populației băștinașe, a fost îndepărtată.

Identitate națională

1960 - Declararea independenței și ieșirea din sistemul colonialist francez.

În prezent **Republica Madagascar** este un stat cu caracter constituțional, semi-prezidențial și unitar.

Economie

Agricultura: culturi intensive de: orez, manioc, tapioca, vanilie, cafea, cacao, trestie de zahăr, arahide, mirodenii, semințe de pin; exploatarea produselor forestiere: lemn de abanos, trandafir, palisandru, santal, baobab, pin; fabrici de zahăr, amidon, rom, ulei de ricin.

Industrie extractivă de grafit, mică, gresie; petrol, fosfați, cupru, plumb, nichel, azbest, calcar, ardezie, fier magnetic, crom, titan, uraniu, radium, toriu, ytriu; metale și pietre prețioase: aur, beriliu, turmaline, ametiste, granate, cristal de rocă.

La rade de Diego-Suarez, port principal de Madagascar, à la pointe Nord de l'île

Jeunes filles hovas (métisses).

Pollachi, Paul (1862-1937), Madagascar.

În: "Atlas Colonial Français : colonies, protectorat set pays sous mandat". Paris: L'Illustration, 1929, h. 24, p. 171, Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Recherche de l'or à la batée.

Pollachi, Paul (1862-1937), Madagascar.

În: "Atlas Colonial Français : colonies, protectorat set pays sous mandat". Paris: L'Illustration, 1929, h. 24, p. 178,

Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colectiî Speciale, Biblioteca Națională a României

L'exportation de la viande de porc congelée et de la charcuterie près de 15.000 tonnes.

Il y a à Madagascar tous les oiseaux de basse-cour et l'exportation de volailles congelées a été entreprise avec succès. Il faut enfin signaler l'industrie officielle à Tuléar et quelques autres particulières (notamment de l'île (2.000 oiseaux environ avec une exportation annuelle de plumes).

PRODUITS MINÉRAUX. — Le sous-sol de Madagascar est particulièrement riche en substances minérales de toutes espèces, et la colonie a le projet de devenir un champ d'activité industrielle de premier ordre.

Le *graphite* a été exploité de tout temps par les indigènes, et l'industrie depuis 1911. Il est particulièrement recherché pour la fabrication des produits réfractaires et notamment des creusets de fonderie de sa teneur élevée en carbone (85 %) et de sa faible teneur en fer. Les seuls gisements en surface connus actuellement sont évalués à plusieurs millions de tonnes et sont susceptibles de satisfaire pendant un siècle aux besoins du monde entier. L'exportation, dirigée sur la France, les Etats-Unis principalement, est actuellement de 12.000 tonnes. Elle a atteint son maximum pendant la guerre, avec 27.000 tonnes.

Le *mica*, très répandu à Madagascar, s'y présente sous deux variétés : la *muscovite*, en plaques transparentes, employée pour remplacer le mica comme matière isolante, et la *phlogopite*, en plaques brunes, employée en électricité comme isolant. La production annuelle approche de 300 tonnes, que la France absorbe presque entièrement.

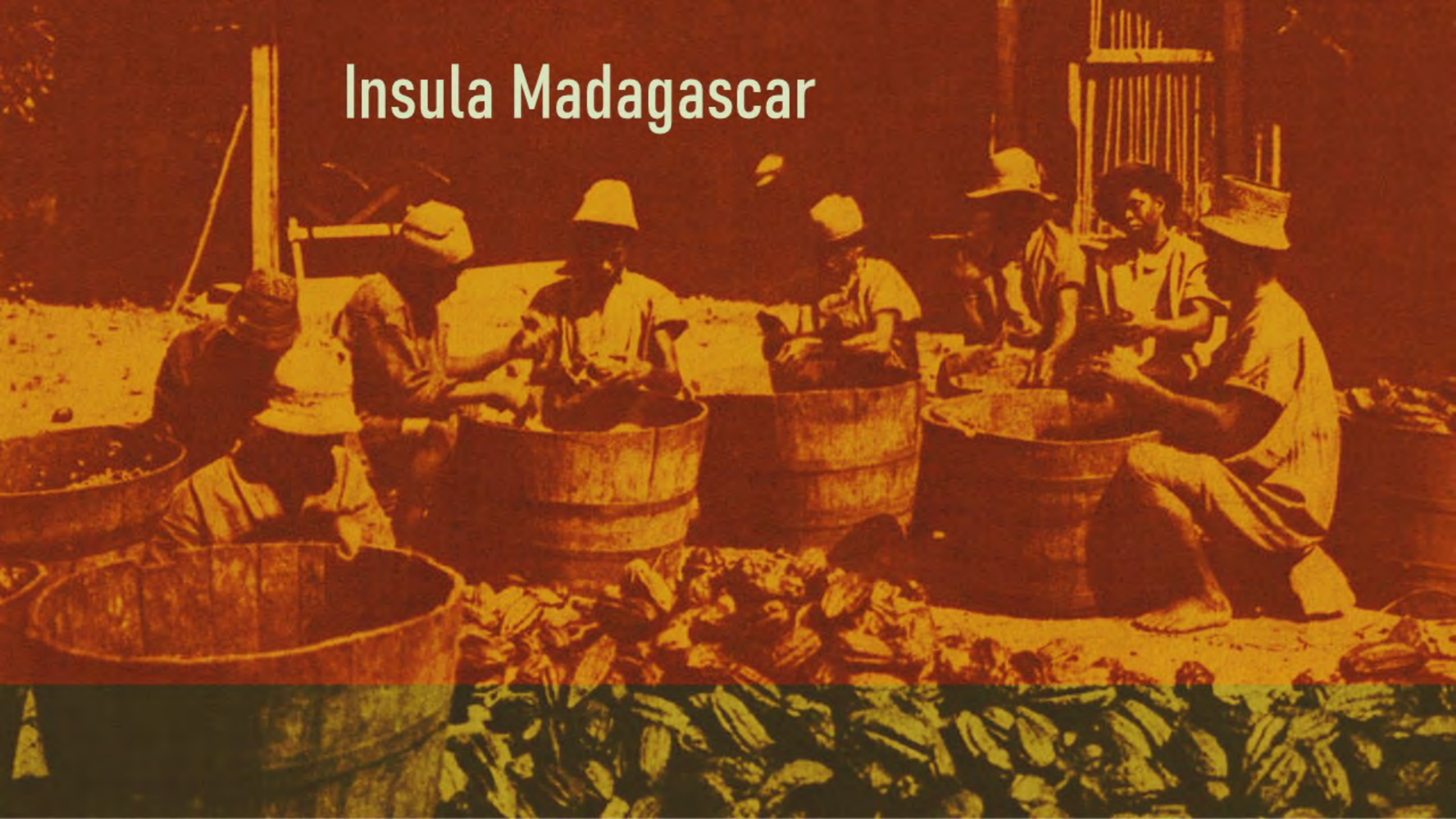
On a, en outre, découvert à Madagascar des gisements importants de *charbon*, principalement dans la région de Tuléar ; des gisements de *grès pétrolifères* ; des *phosphates* ; des gisements de *cuivre*, de *plomb*, de *nickel*, d'*amiante*, de *calcaires* propres à fournir de la chaux et des ciments, d'*ardoises*, de *fer magnétique*, *chromé* et *titané*, et une grande quantité de *tourbe*, qui n'est encore utilisée que dans le centre pour servir à la cuisson des briques.

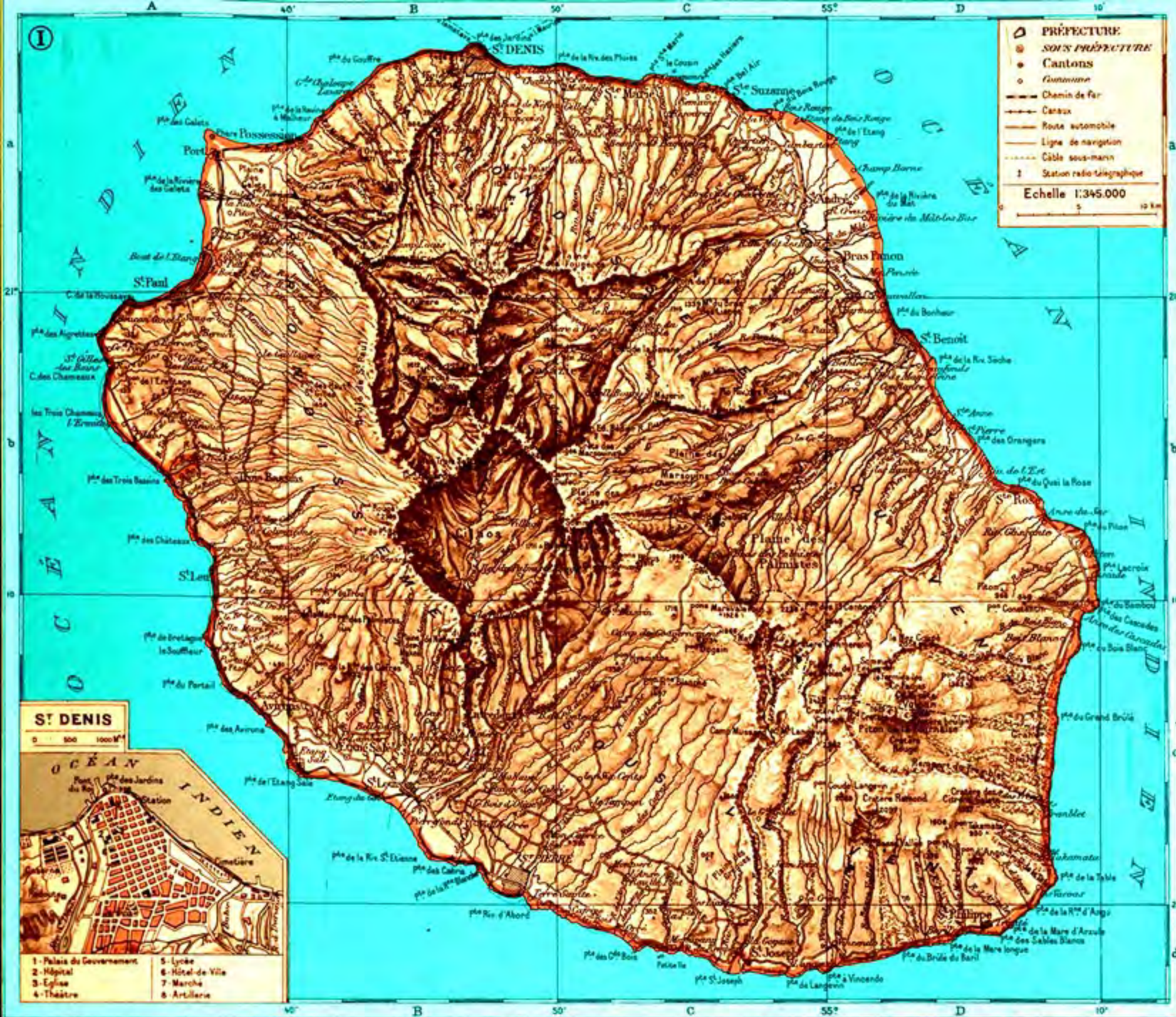
Des gisements d'*or*, en place ou remaniés, se trouvent en différents endroits, soit en filons quartzeux, soit dans les alluvions traitées par lavage à la batée. Mais l'extraction, qui atteignait 4.000 kilos en 1908, est tombée de neuf dixièmes dans ces dernières années.

Les pierres précieuses de Madagascar sont très variées et fort belles. On peut citer les *béryls*, les *tourmalines*, les *améthystes*, les *grenats*, le *corindon*, le *crystal de roche* ; les gemmes exportées pour la joaillerie dépassent annuellement 5.000 kilos.

Enfin, Madagascar exporte chaque année environ 5 tonnes de *minerais uranifères radio-actifs*, tels que *bétaphite*, *samiérite*, *ampagabéite*, renfermant une petite quantité de *radium*, de *thorium* et d'*yttrium*, *minerais de bismuth*, *monazite* et *autunite*.

Insula Madagascar

Insula Réunion

Localizare geografică

Insulă de origine vulcanică,
 situată în Oceanul Indian Austral
 (de Sud).

Capitala: Saint-Denis

Pollachi, Paul (1862-1937), La Réunion et Iles Comores.

În: "Atlas Colonial Français : colonies, protectorat set pays sous mandat". Paris: L'illustration, 1929, h. 25

Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Insula a fost nelocuită până în momentul descoperirii sale de către navigatorii europeni în drumul spre India.

Istoricul colonial

1638 - Francezul **Salomon Goubert de Dieppe** preia teritoriul în numele regelui Franței **Ludovic al XIII-lea**, după care se stabilesc primii coloniști francezi.

1686 - Colonia era compusă din 136 albi, alături de 133 sclavi de culoare.

1845 - Abolirea sclaviei.

Economie

Agricultură: culturi de trestie de zahăr, vanilie, cafea, tutun, ceai, chinină, cauciuc, orez, porumb, manioc.

Industrie alimentară și ușoară: fabrici de rom, tapioca, zahăr, parfum, bere, cidru, distilarea ananasului, producerea hârtiei.

Identitate contemporană

1958 devine **Departament și Regiune de peste Mări a Franței**

În prezent are un guvern și Consiliu Regional și este parte integrantă a Republicii Franceze.

Este considerată regiune ultraperiferică a Uniunii Europene și face parte din zona euro.

Une plantation de filaos. — Phot. Paul Berg.

Possession, le Port, *Saint-Paul* (19.500 habitants), les Trois-Bassins, *Saint-Leu*, les Avirons, l'Etang-Salé, *Saint-Louis* (12.500 habitants), l'Entredeux, *Saint-Pierre*, *Saint-Joseph* et *Saint-Philippe*.

A la tête de l'administration se trouve un gouverneur, placé sous l'autorité du ministre des Colonies et assisté d'un conseil privé consultatif.

Le budget de la colonie est établi par le conseil général, composé de 36 membres, élus au suffrage universel. L'organisation législative comporte deux députés et un sénateur.

SERVICES DIVERS. — L'administration judiciaire se compose d'une cour d'appel, deux cours d'assises, deux tribunaux de première instance, neuf justices de paix.

L'enseignement public est donné dans un lycée (Leconte-

de-Lisle), un collège de jeunes filles (Juliette-Dodu), un cours normal mixte d'instituteurs, 143 écoles primaires et 19 cours complémentaires (primaire supérieur).

La garnison est constituée par une compagnie d'infanterie coloniale.

Un trésorier-payeur général dirige les services financiers. La Banque de la Réunion, à Saint-Denis, possède le privilège d'émission de la monnaie locale.

Des circonstances particulières, spéculation, excédent des importations sur les exportations, imposent au billet de la Banque de la Réunion une perte au change qui, de 0,50 à 1 % dans les années favorables, a atteint jusqu'à 20 % de dépréciation.

GÉOGRAPHIE ÉCONOMIQUE

PRODUCTIONS ET INDUSTRIES. — L'île de la Réunion est un pays essentiellement agricole, mais sur les 250.000 hectares de sa superficie totale, 88.000 seulement sont cultivés, dont 35.000 sont occupés par les plantations de *canne à sucre* (rendement annuel moyen : 40.000 tonnes de sucre). Viennent ensuite le *café*, avec 5.000 hectares (550.000 kilos), la *vanille*, avec 3.500 hectares (100.000 kilos de gousses), le *tabac*, le *thé*, le *quinquina*, le *caoutchouc*. Les *cultures vivrières*, riz, maïs, manioc, ont tendance à s'étendre. Parmi les *plantes d'essence*, le géranium et le vétyver donnent lieu à une exploitation intéressante. La vigne pousse bien, mais la maturité du raisin étant irrégulière, il n'est pas possible de faire la vendange en plusieurs opérations et la Réunion doit importer les vins qu'elle consomme.

L'élevage du bétail n'a jamais été très actif. Les pâturages n'existent que sur les hauteurs : on y fait paître un certain nombre de bœufs importés de Madagascar ou de la métropole, quelques moutons et chèvres, des porcs et un petit nombre de chevaux, d'ânes et de mulets.

La plupart des industries ont pour base l'agriculture. La principale est

la fabrication du *rhum*. Plusieurs usines produisent le tapioca, fabriqué avec les féculles du manioc. D'autres traitent par distillation les plantes à parfum. On fabrique de la bière avec du maïs et de l'orge, du cidre et des boissons fermentées avec l'ananas, le letchys, le jambong, le néflier du Japon, la goyave et la banane. Un résidu de la canne à sucre, la bagasse, est employé comme combustible dans les usines et constitue une pâte à papier d'excellente qualité. Des fabriques de confitures préparent les fruits tels que l'ananas et la mangue.

Aucun revenu industriel ou commercial n'est tiré de la pêche ou de l'industrie, bien que les ressources de ces deux domaines soient abondantes.

MOUVEMENT COMMERCIAL. — Les importations en la Réunion se sont élevées en 1926, à 164.883.600 francs, la balance en très léger excédent de 36 millions et en 1924

La part de la France et de la métropole est d'environ 65 % pour les importations. Ces dernières intéressent surtout les produits agricoles (14 millions).

TÉLÉGRAPHES ET TÉLÉPHONES. — Deux câbles sous-marins relient l'île à la métropole, l'un par Tamatave, l'autre par l'île Maurice. A l'intérieur de l'île, on compte 40 bureaux de poste, 432 postes téléphoniques et 310 kilomètres de lignes télégraphiques.

COMMUNICATIONS. — Un chemin de fer à voie unique, long de 127 kilomètres, dessert toute la partie septentrionale de l'île. Le trafic intérieur est également assuré par charrettes et camions automobiles utilisant un réseau de routes de 600 kilomètres environ.

Le mouvement maritime, concentré au port de la pointe des Galets et à celui de Saint-Pierre pour les échanges avec Maurice et Madagascar, avait porté, en 1925, sur 76 navires et 110.000 tonnes (entrées et sorties réunies).

Les relations avec l'Europe s'effectuent par la *Compagnie des Messageries Maritimes* (deux départs et deux arrivées par mois) et par la *Compagnie Havraise Péninsulaire* (un voyage par mois dans les deux sens). La durée de la traversée par l'isthme de Suez est de 30 à 35 jours. Le débarquement des passagers s'effectue au port de la pointe des Galets, à 20 kilomètres à l'Ouest de Saint-Louis.

**REGIUNEA
CARAIBELOR.
INDIILE DE VEST**

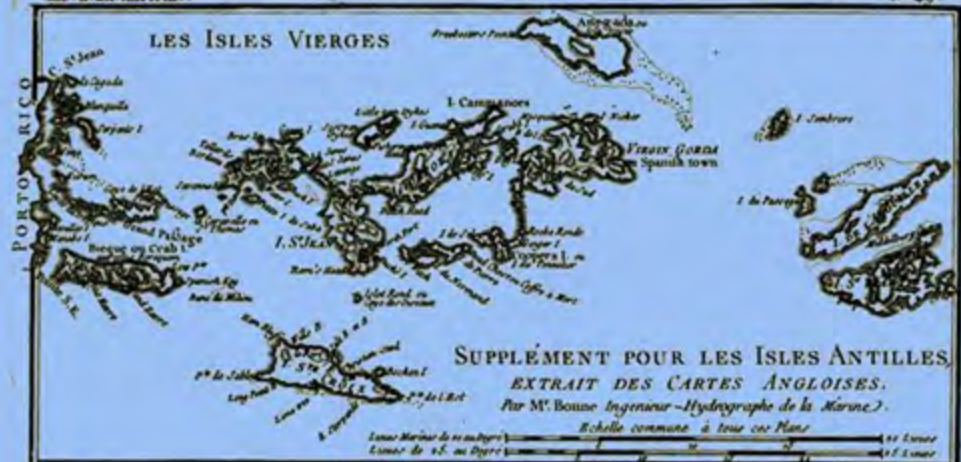

Antilele Mari

Antilele, cunoscute și ca insulele Indiilor de Vest, reprezintă un grup de insule din Oceanul Atlantic, situate în Marea Caraibelor și se extind din dreptul statului american Florida până pe coasta de nord a Venezuelei din America de Sud.

Vaugondy, Robert de (1688-1766). Les Isles Antilles. În: "Atlas Universel", Paris: [1757], f. 94
Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României.

<p>I. DE LA BARBOUDE</p> 	<p>I. St CHRISTOPHE</p> 	<p>I. ANTOIGA</p>
<p>I. DE LA DOMINIQUE</p> 	<p>I. DE SAINTE LUCIE</p> 	<p>I. DE LA BARBADE</p>
<p>I. DE St VINCENT</p> 	<p>I. DE LA GRENADE</p> 	<p>I. DE TABAGO</p>

Antilele Mici

Reprezintă un arhipelag de insule cu suprafață redusă care se învecinează cu Antilele Mari.

În prezent sunt denumite teritoriile de peste mări ale Regatului Unit.

Bonne, Rigobert (1727-1795). Les Isles Antilles: extrait des Cartes Angloises. În: "Atlas de toutes les parties connues du Globe Terrestre" [Geneva], [1775], f. 49. Cabineul de Cartografie, Serviciul Colectii Speciale, Biblioteca Națională a României.

Insula Cuba

Localizare geografică

Este cea mai mare insulă din arhipelagul Antilelor din Marea Caraibelor, în oceanul Atlanticului de Nord din dreptul coastelor continentale ale Floridei (SUA), la intrarea în golful Mexic.

Se învecinează la nord cu insulele Cayman și Bahamas, la vest cu Hispaniola, și la nord-vest cu Jamaica.

Capitală: Havana

Bonne, Rigobert (1727-1795), L'Isle de Cuba.

În: "Atlas de toutes les parties connues du Globe Terrestre". [Geneva], [1775], f. 39
Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României.

Istoricul colonial

1492 - Insula a fost descoperită de **Cristofor Columb**.

1511 - Se constituie primele aşezări ale coloniștilor spanioli, devenind un important punct de tranzit între coloniile spaniole din America și continentul european.

1800 - Sunt aduși un număr considerabil de sclavi africani.

1886 - Abolirea sclaviei.

1895 - Liderul rezistenței cubaneze, **José Martí** a fost ucis în luptă, ceea ce a determinat instituirea unei situații de haos și dezordine socială.

1902-1909 - Cu ajutorul militar al SUA a fost obținută independența Cubei. Lupta de eliberare a cubanezilor de sub dominația spaniolă a fost îndelungată și crunt reprimată de coloniștii spanioli.

1910-1930 - S-au instaurat o serie de guverne dictatoriale, societatea cubaneză cunoscând în continuare o politică dură, inegală și discreționară.

1933 - Are loc o nouă revoluție, în urma căreia ajunge la putere **Fulgencio Batista**, sprijinit de americani.

1952-1955 - Se declanșează ample mișcări sociale împotriva guvernării autocratice a lui Batista, pentru restabilirea statului de drept.

1959 - Înființarea regimului comunist a lui Castro.

Economie

Agricultura: plantații de trestie de zahăr, tutun, citrice și cafea.

Industria extractivă și de prelucrare: resurse naturale: cobalt, minereu de fier, cupru, mangan, sare, cherestea, petrol; fabrici de zahăr, țigări, nichel, oțel, ciment, mașini agricole, produse farmaceutice, etc.

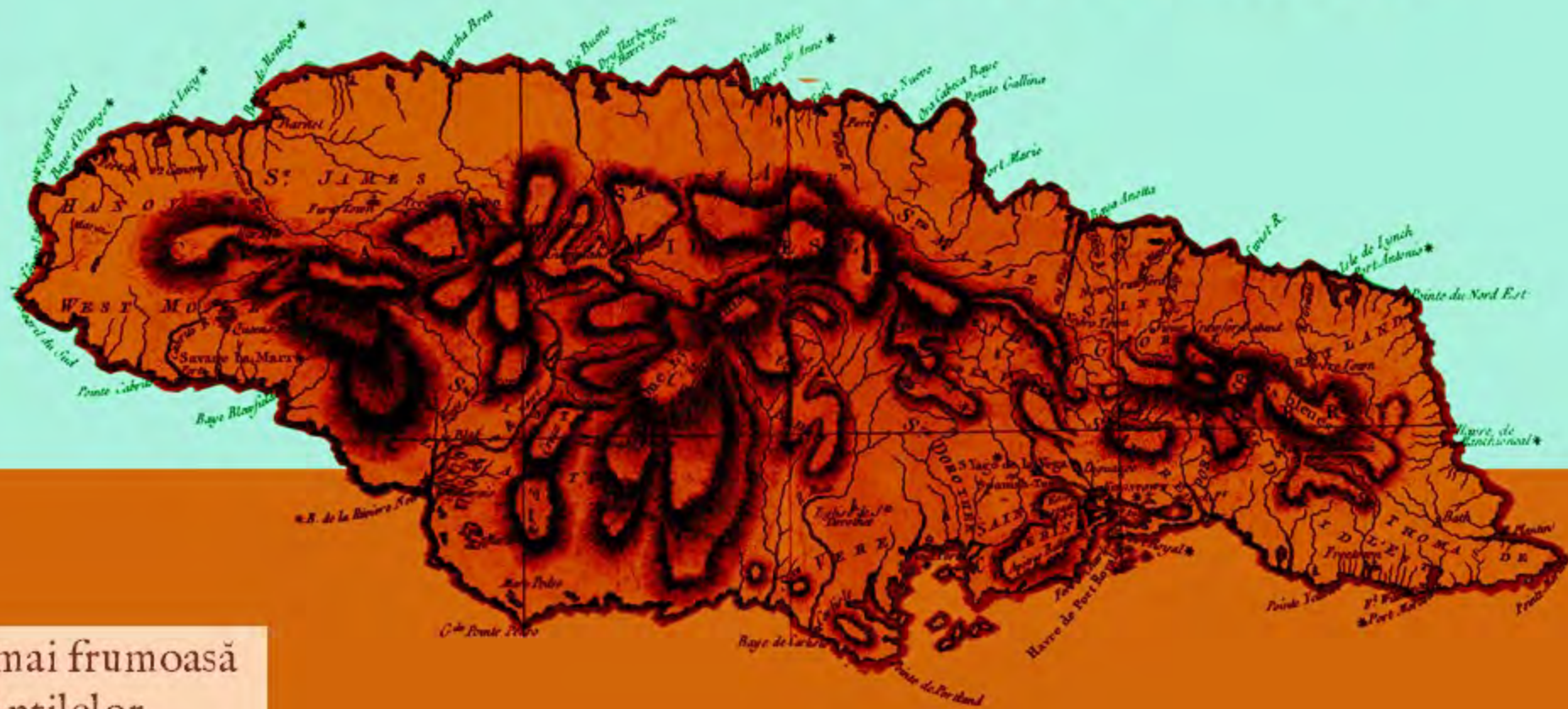
Identitate națională

Prezent: **Republica Cuba** este unitară, cu o formă de guvernământ socialistă, de tip marxist-leninist, având singurul partid comunist conducător.

Localizare geografică

Situată în arhipelagul
Indiilor de Vest din
Oceanul Atlantic.

Se învecinează la vest cu
statul Haiti, la sud cu
insula Cuba, la nord-est
cu coastele Mării
Caraibelor din America
Centrală.

Este considerată cea mai frumoasă
insulă din zona Antilelor.

Capitala: Kingston

Bonne, Rigobert (1727-1795). Carte de L'Isle de la Jamaïque.

În: "Atlas de toutes les parties connues du Globe Terrestre". [Geneva], [1775], f. 38
Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României.

Istoricul colonial

1494 - Descoperită de **Cristofor Columb**.

1655 - Insula a fost ocupată de englezi. Noii cuceritori au introdus cultura trestiei de zahăr.

1672 - Jamaica a devenit centrul comerțului cu sclavi africani către coloniile spaniole din America, cu un profit maxim pentru britanici. Insula a fost condusă prin forță militară, fiecare încercare de revoltă, fie din partea corsarilor, fie din partea populației asuprite africane, fiind înăbușită.

1838 Sclavia a fost abolită.

Insula nu a suferit de pe urma celor Două Războaie Mondiale.

Economie

Agricultura: culturi de portocale, nuci de cocos, dovlecei, cafea, ienibahar, cacao, tutun, ghimbir; fabrici de zahăr, melasă și rom din trestia de zahăr.

Industria extractivă: zăcăminte de bauxită, fier, marmură, gips și argilă, nisip, siliciu, calcar, turbă, lignit, cupru, plumb, zinc, fosfați.

Identitate contemporană

1962 - Declararea independenței.

În prezent este **monarhie constituțională parlamentară unitară**, fiind membră a **Commonwealth-ului**, împreună cu celelalte teritorii de peste mări ce aparțin Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord.

Tabel privind nivelul exportului din Jamaica în anul 1774

TABIEAU des Exportations de la Jamaïque pendant l'année 1774; extrait des Registres de l'Isle même.

LIEUX pour lesquels sont faites les Exportations.	SUCRES.			RUM.		CAFÉ.		INDIGO.	CUIRS.	ÉCAILLES de Tortue.	GINGEMBRE.	PIMENT.	COTON.	BOIS			MELASSE.	P. S. L. Bois de teinture, de cèdre, & Lignum vite.	SALSEPAREILLE.		
	barils.	tonneaux.	barils.	tonneaux.	tonneaux.	quarts.	livres.	tonneaux.	caisses & tonneaux.	caisses.	quarts.	tonneaux.	caisses.	tonneaux.	planches.	tonneaux.	tonneaux.	tonneaux.			
Londres.....	46,710	5,087	13	9,820	169	1,819	.. 18	296	575	46	1,475	1	10,525	130	117	795	1,893	29	1,158	1,100	
Liverpool.....	7,347	1,900	95	2,652	177	1,194	.. 1	124	12	22	742	7	1,699	79	1,384	226	286	5	3	400	
Bristol.....	13,638	1,440	4	1,871	20	537	2 7	3	31	1	1,533	52	73	150	319	35½	45			balles & 46 paquets.	
Lancastre.....	832	317	53	899	132	36	.. 14	2	38		131	34	360	64½	186			2	21		
Hall.....	56	1		99								1	5								
Glascon.....	2,352	318	60	1,090	24	9	1 7	12				5	1	76	15½	248				& 40 planch. de cèdre.	
Leith.....	84	64		280	11	80	3 22							6							
Whilchaven.	73	52		60	1	7	1 3						9	6	36						
Irlande.....				387	70																
Amérique.....	71,092	9,179	225	17,158	604	3,684	1 22	437	656	69	2,348	8	13,797	276	2,022	12,86½	2,934	71½	69	1,558	
	1,520	674	28	8,289	874	2,863	.. 9	1	8,636		579	552	47	88	26½	302		951		balles & 46 paquets.	
TOTAL.....	72,612	9,853	253	25,447	1,478	6,547	2 6	438	9,292	69	2,927	8	14,349	323	2,110	1,313	3,236	71½	1,020	1,558	
																					balles & 46 paquets.

Bonne, Rigobert (1727-1795). Carte de L'Isle de la Jamaïque. În: "Atlas de toutes les parties connues du Globe Terrestre". [Geneva], [1775], anexa, f. 4. Căminul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României.

Insula SANTO DOMINGO (sau insula Espaniola)

Localizare geografică

Insula Espaniola este situată în Indiile de Vest din Oceanul Atlantic, face parte din grupul insular al arhipelagului Antilelor Mari din Marea Caraibelor.

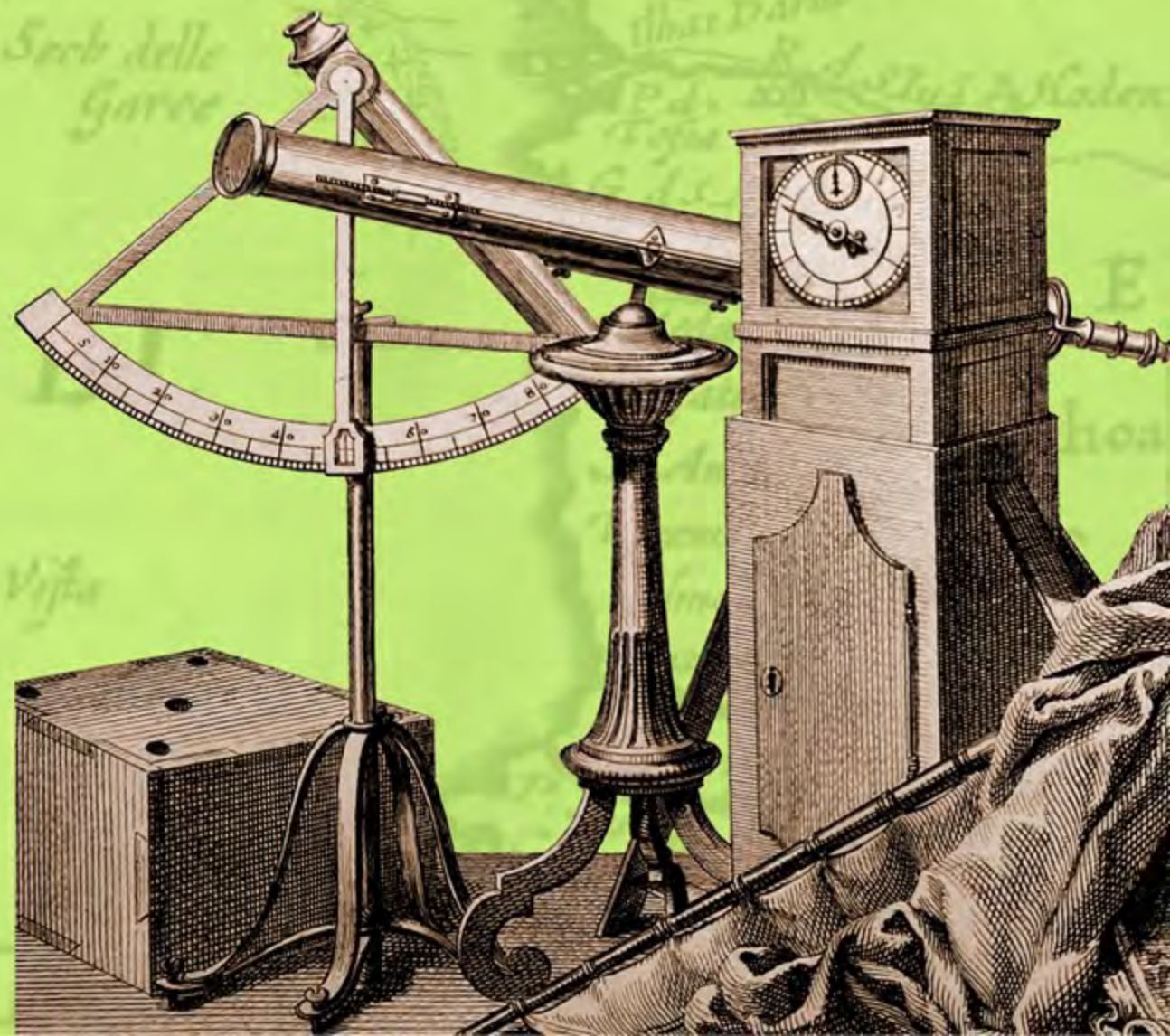
Este împărțită în două state:
la est - Republica Dominicană
la vest - Republica Haiti.

Se învecinează cu insula Cuba la nord-vest, cu insula Jamaica spre sud-vest, cu Puerto Rico la est și la nord, cu Bahamas.

Capitală: În perioada colonială, întreaga insulă era denumită **Santo Domingo**, după numele capitalei

Rigobert (1727-1795), Carte de L'Isle de St. Domingue.
În: "Atlas de toutes les parties connues du Globe Terrestre". [Geneva],
[1775], f. 37.
Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca
Națională a României.

Insulele GUADALUPE (Guadeloupe)

Localizare geografică

Reprezintă un arhipelag de 7 insule, situate în Oceanul Atlantic, în estul Mării Caraibelor, la 100 km nord-est de insulele Martinica și San Domingue.

Bonne, Rigobert (1727-1795), *Les Isles de la Guadeloupe*. În: "Atlas de toutes les parties connues du Globe Terrestre". [Geneva], [1775], f. 40
Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României.

La rade du Petit Cul-de-Sac, parsemée d'îlots, devant Pointe-à-Pitre.

Populația indigenă a fost aproape anihilată de coloniștii francezi prin reprimarea forțată a opunerii acestora privitor la ocuparea insulelor, la care s-a adăugat mortalitatea ridicată prin declanșarea unor epidemii necunoscute până atunci de băștinași.

În anul 1660, supraviețuitorii rămași au fost mutați în insulele Saint-Vincent și Saint Domingue.

Populația majoritară a insulei este formată din afro-caraibieni proveniți din mixajul dintre foștii sclavi aduși de pe coastele Africii și populația caraibeană, originară din America de Sud.

Mulâtresse en costume national.

Insula Martinica (Martinique)

Localizare geografică

Este parte componentă a grupului de insule din arhipelagul Antilelor Mici, în estul Mării Caraibelor.

Capitală: Port de France

Pollachi, Paul (1862-1937), La Guadeloupe.
În: „Atlas Colonial Français: colonies, protectorat set pays sous mandat”. Paris: Illustration, 1929, p. 249.
Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colecții Speciale,
Biblioteca Națională a României.

Istoricul colonial

1502 - Este descoperită de **Cristofor Columb**; insula nu a fost ocupată de către spanioli, doar au fost stabilite contacte periodice cu populația indigenă timp de un secol.

1635 - **Pierre Belain d'Esnambuc** a debarcat pe insulă și a întemeiat prima așezare europeană cu 150 de coloniști francezi.

În secolul XVIII a început colonizarea masivă prin stabilirea a numeroși funcționari guvernamentali francezi. Pe parcurs a devenit un teren de luptă între forțele franco-anglo-olandeze.

1825 - Martinica a fost recunoscută de jure ca posesiune colonială a Franței prin Congresul de la Viena.

Economie

Agricultura: culturi de banane, ananas, mango, avocado, rodii, guave, arborele pâinii, aloe, ricin, scortșoară, nucșoară, cuișoare, cafea, trestie de zahăr, cacao, ghimbir, vanilie, portocale, mandarine, lămâi, grapefruit, smochine, varietăți de varză, cartofi, vinete, ardei, manioc.

Industrie alimentară: fabricarea romului, industria zahărului, conserve de fructe, gemuri, lichioruri.

Identitate națională

În prezent reprezintă un **Departament de peste mări, o regiune și colectivitate unică a Franței**, cu un guvern condus de președintele **Consiliului Executiv**, fiind parte componentă a Uniunii Europene și a zonei euro.

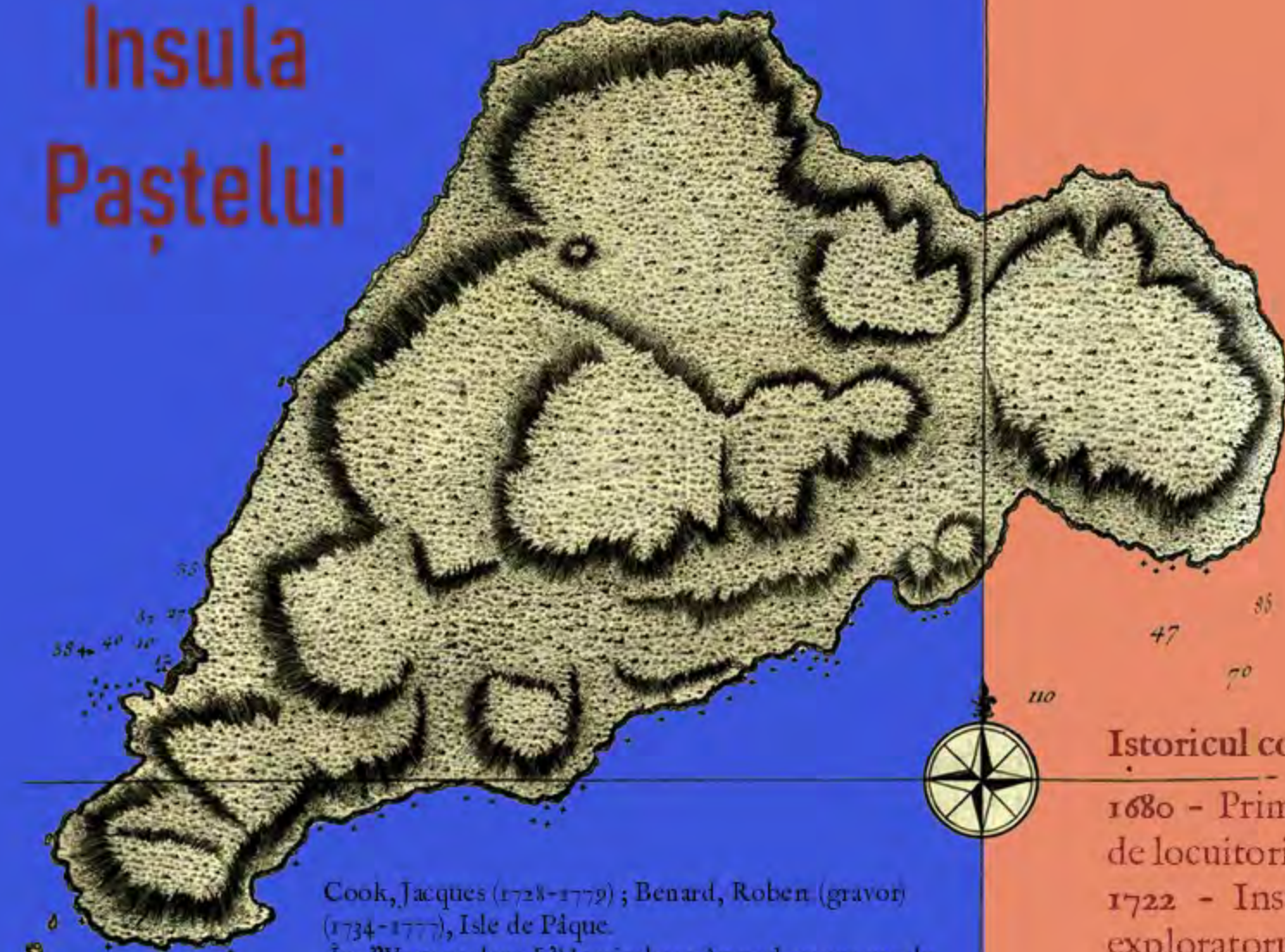
Indigenii caraibieni au încercat să se opună pătrunderii coloniștilor francezi, mulți au fost uciși, luați captivi sau expulzați. Au fost aduși **sclavi africani** pentru lucrările agricole care în timp au devenit majoritari. Primii coloniști au fost **francezii** dornici de îmbogățire care au beneficiat de resursele naturale ale terenului și de munca forțată de pe plantații.

**AMERICA
DE SUD**

Insula Paștelui

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Roben (gravor)
(1734-1777), Isle de Pâque.
În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du
Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. vol. 2, f. 23
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale,
Biblioteca Națională a României

Localizare geografică

Zonă de origine vulcanică, situată în sud-estul Oceanului Pacific, la extremitatea estică a Triunghiului Polinezian.

Cea mai apropiată coastă continentală este a statului Chile la 3510 km distanță. Este renumită pentru enigmaticele statui "Moai" realizate de locuitorii **rapa nui**, populație de origine polineziană care au populat insula din jurul anului 700 d. Hr.

Capitală: Hanga Roa

Istoricul colonial

1680 - Primul război civil între cele două grupuri principale de locuitori indigeni, care locuiau în zone opuse ale insulei.

1722 - Insula este descoperită în ziua de Paște, de către exploratorul olandez, **Jacob Roggeveen**.

1774 - A fost vizitată de navigatorul britanic **James Cook** care a găsit un număr redus de oameni, aproximativ 600-700 de locuitori, supraviețuitori ai războaielor civile.

1786 - În expediția sa de explorare, contele francez **Jean François de Galaup** a constatat o regenerare a populației native, aceasta ajungând la 2000 de persoane.

1862 - Traficanții de sclavi peruani au organizat o campanie de răpire a populației, reducând cu brutalitate numărul locuitorilor de pe insulă.

1867 - Misionarii catolici de origine franceză au convertit populația la creștinism.

1871 - Jean-Baptiste Dutrou-Bornier, un marin francez, aventurier și traficant de arme, ajunge pe insulă și cumpără o mare parte din terenuri, transformându-le în pășuni pentru creșterea oilor. Considerând că locuitorii rapa nui erau incomozi față de propriile interese, a recurs la deportări masive în insulele Tahiti și Gambier. Prin răpirea conducătorului înțelept și a întregii sale familii, s-au pierdut cunoștințele scrisului rongo-rongo și cultura istorică.

1877 - Populația s-a redus doar la 111 locuitori.

1888 - Chile anexează forțat insula și devine propria posesiune teritorială, transformându-l în saivan pentru pășunatul oilor până în 1953.

Identitate națională

1965 - Numirea unui guvernator civil chilian, locuitorii insulei primind cetățenie chiliană.

1995 - UNESCO declară întreaga insulă un **sit al Patrimoniului Mondial**.

2007 - Insula primește statutul de teritoriu special al statului Chile, fiind guvernată ca parte componentă a regiunii Valparaiso.

ISLE DE PÂQUES .

Latitude 27. 05. 30. S.

Longitude 109. 46. 20, Ouest de Greenwich

Bărbat din Insula Paștelui

Personajul reprezintă un membru al tribului „urechilor lungi”.

În copilărie se realizau găuri în urechi care se alungeau treptat până la maturitate când ajungeau de mari dimensiuni.

Pe cap poartă un penaj tradițional specific, numit „pukao”.

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Isle de Pâque.
În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de
Thou, 1778. vol. 2, f. 26

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a
României

HOMME DE L'ISLE DE PÂQUES

Femeie din Insula Paștelui

Illustration: Jacques Benard, Hotel de Thou, Paris

Femeia face parte tot din tribului „urechilor lungi”. Poartă la gât un pandant din sidef (o scoică mare), numit „rei”, prins de un șnur din fibre vegetale sau păr uman.

Pe cap poartă o pălărie, realizată tot din fibre vegetale. Pe frunte este pictată cu puncte de ocru roșu, obținut din piatră vulcanică.

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Isle de Pâque.

În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. vol. 2, f. 27

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

**OCEANIA.
REGIUNI
DIN PACIFICUL
DE SUD**

CĂPITANUL JAMES COOK (1728-1779)

Faimosul ofițer al Marinei Regale Britanice a fost ales pentru calitățile sale să conducă expedițiile finanțate de Royal Society și Royal Navy, cu rolul de a cerceta anumite fenomene astronomice, a testa noi instrumente de navigație într-o călătorie în jurul Pământului. Totodată a primit și ordinul de a explora și revendica teritoriile nou cucerite ca posesiuni teritoriale ale Marii Britanii.

- în prima călătorie (între 1768-1771) a cartografiat Noua Zeelandă;
- în cea de-a doua călătorie (între 1771-775) a descoperit și topografiat ținuturile de dincolo de **Australia**; în primul an, a ajuns din nou în Noua Zeelandă, iar în anul următor, a navigat trecând pe lângă **Antarctica**, identificând o serie de noi insule în Oceanul Pacific;
- în a treia călătorie (între 1776-1779) a căutat o cale navigabilă directă și să identifice un "Pasaj de NV" prin America de Nord care să facă legătura cu Asia, prilej cu care a acostat din nou în Noua Zeelandă.

LE CAP^{TE} JACQUES COOK

Membre de la société Royale de Londres.

Cook, Jacques (1728-1779); Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Nouvelle Zèlande.

În: "Voyage dans L'Hemisphère Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. Vol. 1, f. 1

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecției Speciale, Biblioteca Națională a României

CARTE

DE LA

N^o ZELANDE
visitee en 1769. et 1770.
par le Lieutenant
J. COOK Commandant
DE L'ENDEAVOUR
Vaiveau de la MAJESTÉ.

Insulele Noua Zeelandă

(Aotearoa, în denumirea populației indigene)

Localizare geografică

Sunt situate în sud-vestul Oceanului Pacific, fiind compuse din două insule mari:

Insula de Nord (**Te Ika-a-Māui**) și
Insula de Sud (**Te-Wai-Pounamu**),

la care se adaugă alte 600 de insule mai mici.

Reprezintă un grup de insule izolate, aflate la 2000 de km de insulele Noua Caledonie, Fiji și Tonga.

Capitala: Wellington

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Nouvelle Zélande.

În: "Voyage dans L'Hemisphère Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. Vol. 1, f. 3

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecției Speciale, Biblioteca Națională a României

Populația indigenă **maori**, de origine polinezienă, s-a așezat pe insulă între 1320-1350, iar după noile descoperiri arheologice locuirea insulelor ar fi mult mai devreme, în jurul anului 800, grupul de insule fiind considerat cel mai tânăr teritoriu locuibil.

Istoricul colonial

1642 - Primul explorator european a fost navigatorul olandez, **Abel Tasman** care a acostat pe un țărm al insulei.

1790 - Marchează începutul dezvoltării schimburilor comerciale a populației maori cu nave britanice, franceze și americane care se abăteau de la traseul inițial, urmărind vânarea de balene și foci.

1814 - Sosirea primului misionar creștin anglican, **Samuel Marsden**.

1840 - Semnarea **Tratatului de la Waitangi**, când indigenii intră sub protectoratul monarhiei britanice. Prin acest pact, Coroana se angaja să protejeze teritoriile locuite de maori față de eventualele agresiuni ale altor puteri străine. În scurt timp, populația indigenă a pierdut 90% din teritoriul existent, pământurile deținute fiind vândute agențiilor guvernamentale britanice care le-au transformat în proprietăți individuale ale noilor coloniști instalați.

1843-1845 - Are loc o colonizare masivă cu etnici britanici, (cunoscuți în denumirea maori de **pākehā**).

Salvie din Noua Zeelandă

Economie

Agricultura: creșterea oilor, produselor din lapte și carne de vită

Industria extractivă: exploatarea resurselor minerale prin minele de aur din Otago și Westland.

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Nouvelle Zélande.
În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. Vol. 1, f.
6
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colectii Speciale, Biblioteca Națională a României

Le Spruce de la Nouvelle Zélande

Inul din Noua Zeelandă

Planta face parte din familia liliaceelor, fiind specifică zonelor calde. Tulpina florală a arbustului ajunge la înălțimi de 1,5-3 metri.

Florile sunt de culoare roșu-brun sau galben. Joacă un rol important în economie, fiind cultivată și folosită în industria textilă și farmaceutică.

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Nouvelle Zelande.
În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. Vol. 1,
f.7

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Arborele de Ceai (mirtul de Noua Zeelandă)

Este un arbust cu o înălțime de 3 metri, care crește în zonele înalte, pe teren pietros sau nisipos, rezistent la secetă, cu frunze aromate și flori albe sau roșii.

Cook, Jacques (1728-1779) ; Bénard, Robert (gravor) (1734-1777), Nouvelle Zélande.
În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. Vol. 1, f. 8
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Plante à Thé de la Nouvelle Zélande

Pasărea Tui de Noua Zeelandă

Reprezintă o pasăre endemică din Noua Zeelandă, căreia îi place să se hrănească cu miere. Are un penaj de culoare închisă, maro irizat.

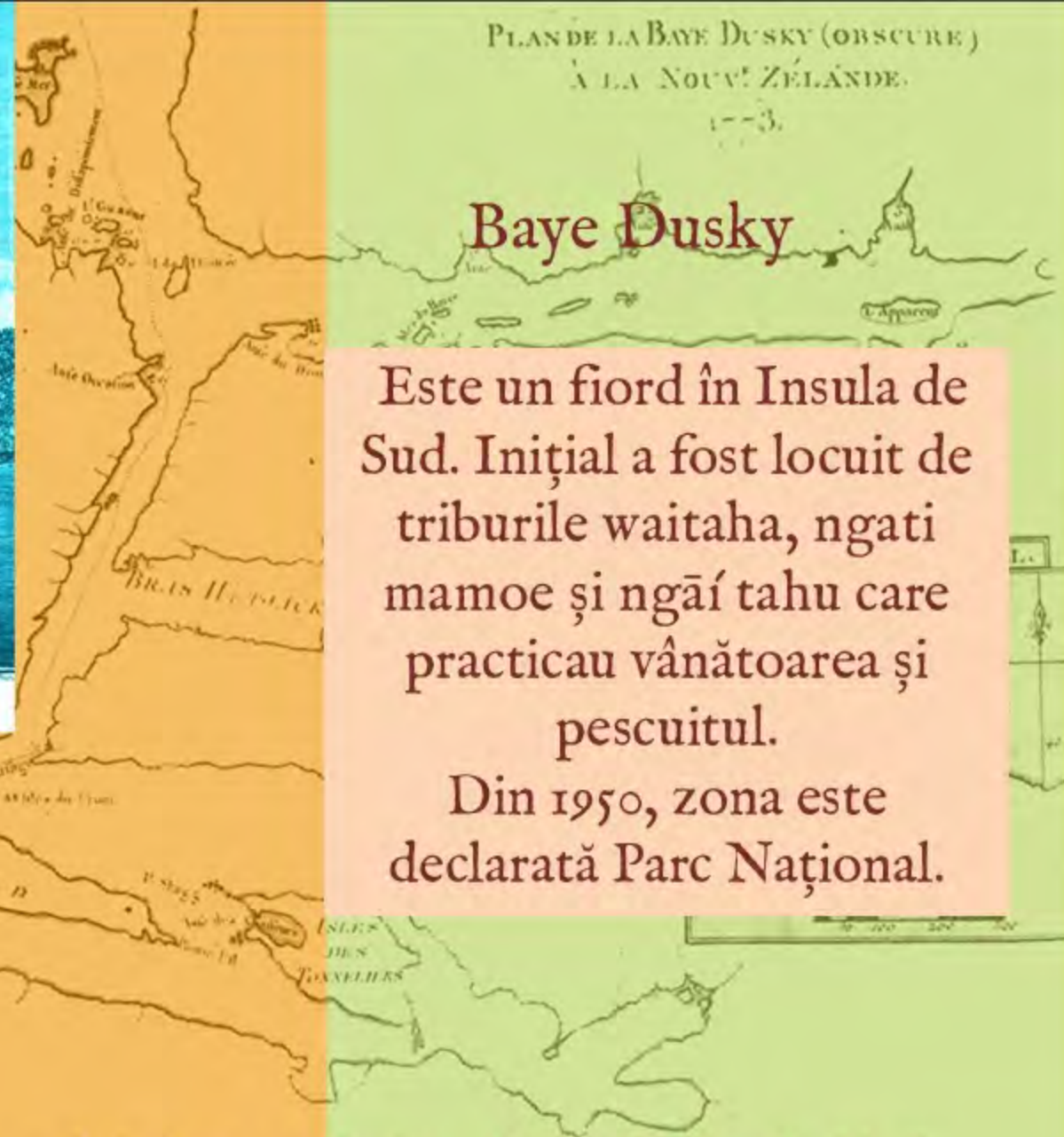
Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Nouvelle Zèlande.
În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou,
1778. Vol. 1, f. 9
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

FAMILLE DANS LA BAYE DUSKY (*œuvre*) DE LA NOUVELLE ZÉLANDE.

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (graveur) (1734-1777), Nouvelle Zélande.
În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou,
1778. Vol. 1, f. 10
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Baye Dusky

Este un fiord în Insula de Sud. Inițial a fost locuit de triburile waitaha, ngati mamoe și ngāi tahu care practicau vânătoarea și pescuitul.

Din 1950, zona este declarată Parc Național.

Identitate națională

1947 - Noua Zeelandă își declară independența statală deplină.

1949 - Devine membră a Commonwealth.

În prezent este monarhie constituțională parlamentară unitară, având drept conducător al statului, Regele Marii Britanii.

Bărbat din Noua Zeelandă

Portretul unui șef maori din regiunea Hawke, cu fața tatuată și purtând pe cap un penaj specific tribului, prin care se evidențiază statutul său social în comunitate.

În urechi poartă **pōhoi toroa**-puf de albatros alb.

Cook, James (1728-1779), Nouvelle Zélande.

În: "Premiers Voyages autour du Monde entrepris par ordre de Sa Majesté Britannique". Amsterdam: chez E. von Harrevelt, 1774. vol. 3, f. 7

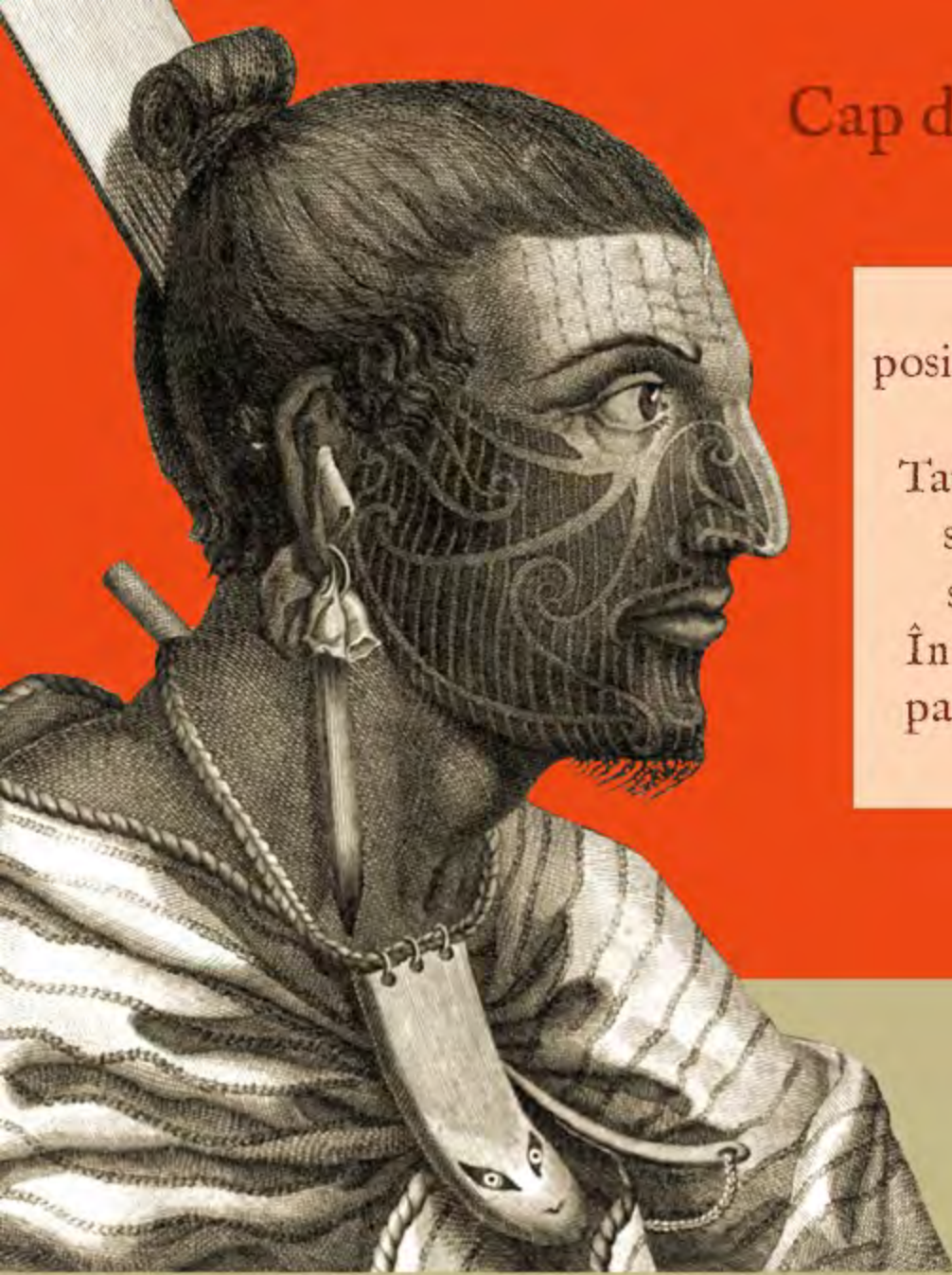
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Cap de războinic din Noua Zeelandă

Portretul unei căpetenii războinice maori, posibil aparținând unui trib din Insula de Nord, care a dispărut până în secolul XIX. Tatuajul de pe față era rar întâlnit, părul fiind strâns într-un coc și prins cu un pieptene specific comunității din care făcea parte. În urechi purta cercei din nefrit, iar la gât un pandantiv-talisman cu caracter figurativ, din dinte de cașalot.

Cook, James (1728-1779), Nouvelle Zèlande.
În: "Premiers Voyages autour du Monde entrepris par ordre de Sa Majesté Britannique". Amsterdam: chez E. von Harrevelt, 1774. vol. 3, f. 12
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Tipuri de unelte și arme folosite de locuitorii din Noua Zeelandă

Armele și uneltele maōri erau prelucrate prin șlefuirea a diverse materiale : nefrit (pounamu), bazalt, os de balenă, lemn.

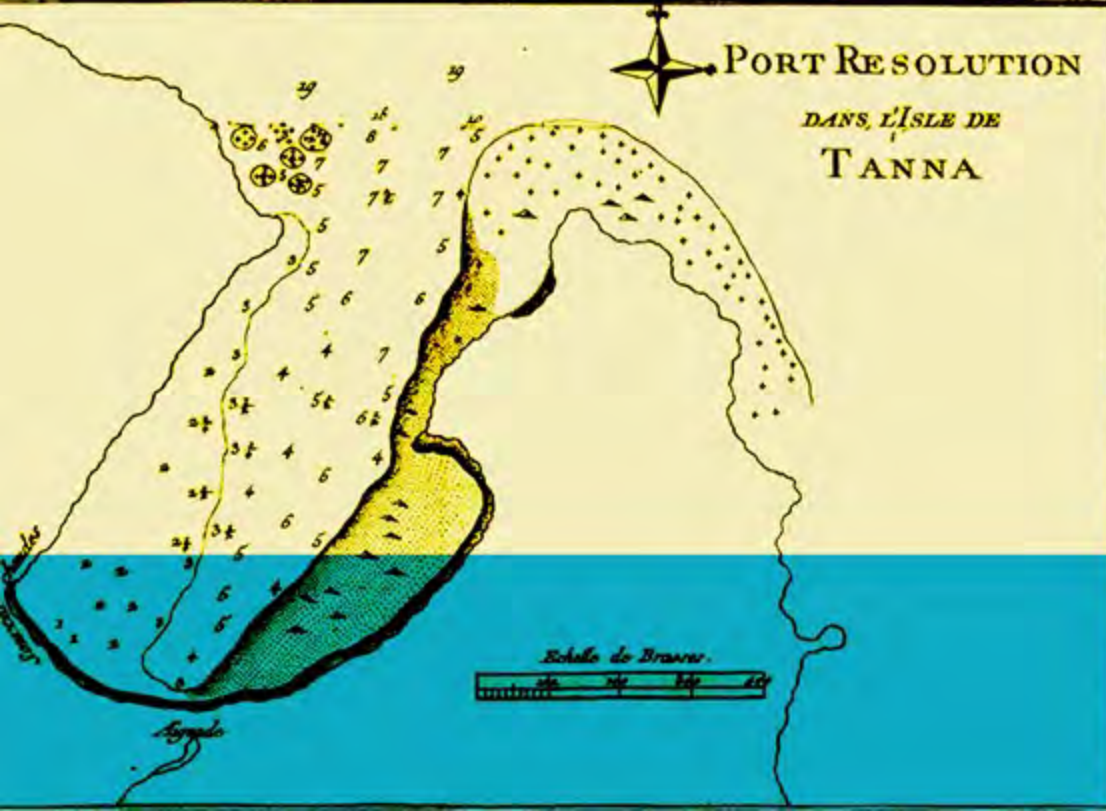
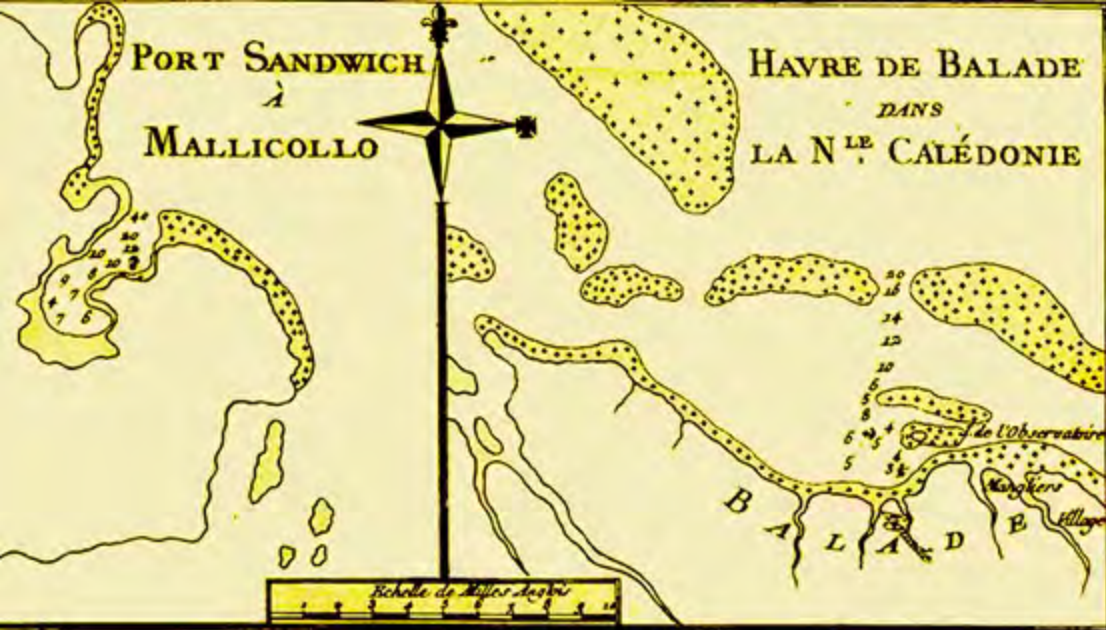
Armele din piatră verde (jad nefrit) erau apanajul șefilor de trib sau al căpeteniilor războinice. Alte tipuri de arme au fost bâtele, folosite pentru lupta corp la corp, cum ar fi: kataore, patu, wahaika, kotiate.

Bernard D.S.
Espèce de Matoue des Habitans de la Nouvelle Zélande appellées Patou-patous vus de côté, du tranchant et du bout. Ils ont de 14. a 18. pouces de long.

Cook, James (1728-1779), Nouvelle Zélande.

În: "Premiers Voyages autour du Monde entrepris par ordre de Sa Majesté Britannique". Amsterdam: chez E. von Harrevelt, 1774. vol. 3, f. 15
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Insulele din Melanezia

Localizare geografică

Melanezia reprezintă o grupare de insule de origine vulcanică, situată în sud-vestul Oceanului Pacific, format din: Vanuatu (constituit în prezent dintr-un grup de 80 de insule), Solomon, Fiji, Papua Noua Guinee, Noua Caledonie, foste colonii engleze și franceze, cunoscute istoric sub numele de Noile Hebride.

Cook, Jacques (1728-1779), Benard, Robert (gravor) (1734-1777). Isle de Mallicollo, de Tanna.

În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, vol. 3, 1778, f. 43

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Insulele Vanuatu

Istoricul colonial

98% din locuitorii sunt de origine melaneziană, **ni-vanuatu**

1774 - Căpitanul **James Cook** a descoperit și le-a cartografiat pentru prima dată majoritatea insulelor din Melanezia. Au fost puțin explorate până la începutul secolului XX, de aceea tradițiile și originalitatea culturală a populației native s-au păstrat cel mai mult.

1906-1979 - Se instaurează Condominiumul Noilor Hebride, împărțit între Marea Britanie și Franța.

Economie

Agricultura: culturi de nucă de cocos și cafea.

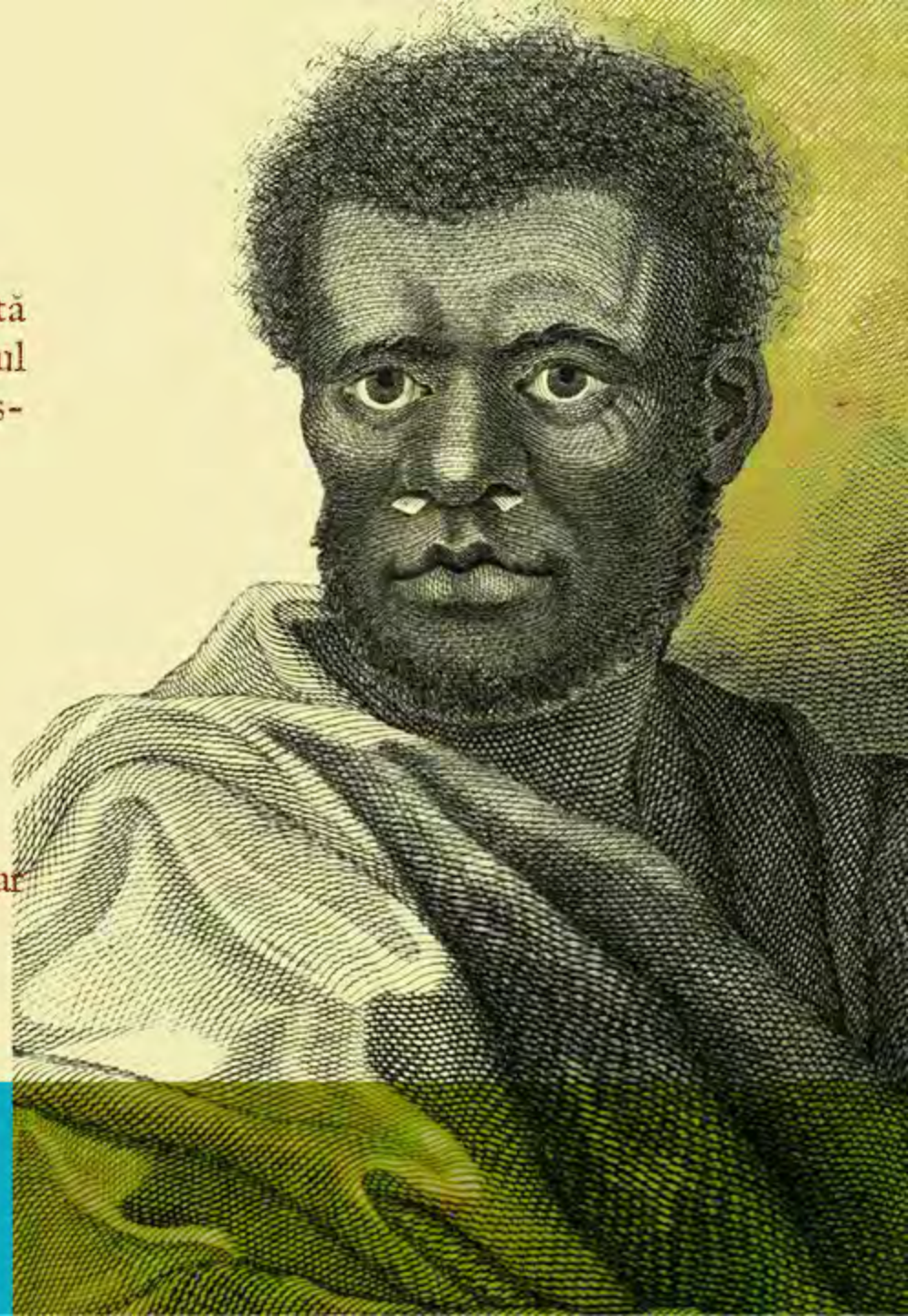
Identitate națională

1980 - Este abrogat colonialismul și se declară independența.

În prezent, denumirea oficială este **Republica Vanuatu**, cu un guvern unitar parlamentar.

Bărbat din Melanezia

HOMME DE L'ISLE DE TANNA.

Insula Tanna

Face parte din grupul de insule Vanuatu, în traducere din limba locală „Țara noastră pentru totdeauna”.

Până în prezent se păstrează cultura tradițională a populației, în special practicile magice.

Bărbat din insula Tanna

Cook, Jacques (1728-1779), Benard, Robert (gravor) (1734-1777). Isle de Mallicolo, Isle de Tanna. În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, vol. 3, 1778, f. 48. Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României.

În 1973, locuitorii insulei au declanșat o revoltă pentru obținerea independenței totale de sub colonialismul franco-englez, fiind prima insulă din regiune care s-a declarat națiune de sine stătătoare.

Devine Regat, cu monarhul ales dintre cei cinci șefi locali.

A fost creat un steag național.

În 1974, trupele militare anglo-franceze au intervenit pentru păstrarea ordinii coloniale, preluând insula până în 1980.

Cook, Jacques (1728-1779), Benard, Robert (gravor) (1734-1777). Isle de Mallicolo, Isle de Tanna.
În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, vol. 3, 1778, f.

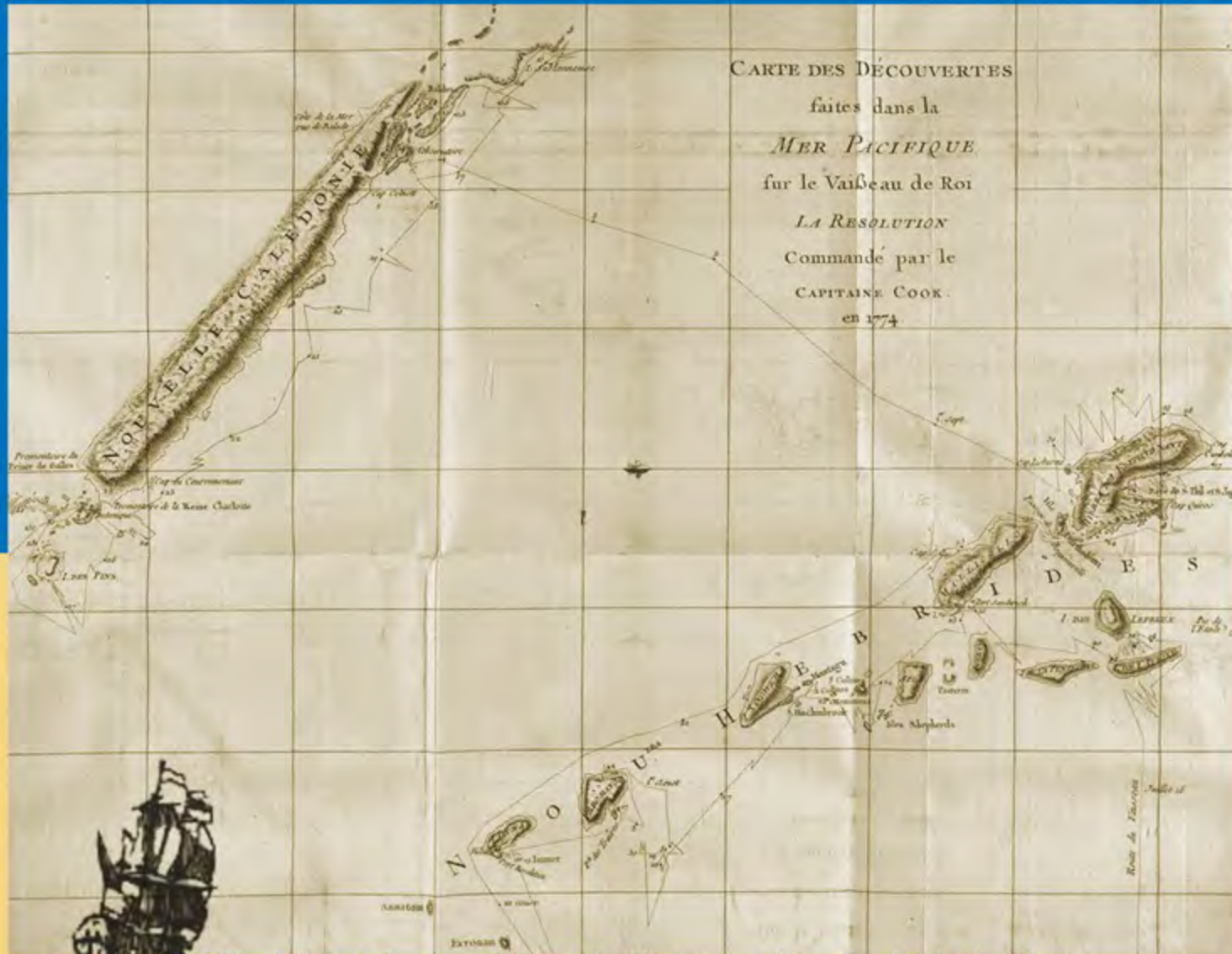
49

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

FEMME DE L'ISLE DE TANNA.

Insula Noua Caledonie (Caledone)

Localizare geografică

Apartține unui grup de insule din Melanezia, aflată în sud-vestul Oceanului Pacific, între Noua Zeelandă, Australia și Noua Guinee.

Capitală: Nouméa

Cook, Jacques (1728-1779), Carte des Découvertes faites dans la Mer Pacifique.

În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, vol. 3, 1778, f.

41

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Istoricul colonial

1774 - Descoperită de navigatorul englez **James Cook**.

Pe parcursul sec. XVIII, contactele cu coloniștii europeni sau americani au fost sporadice.

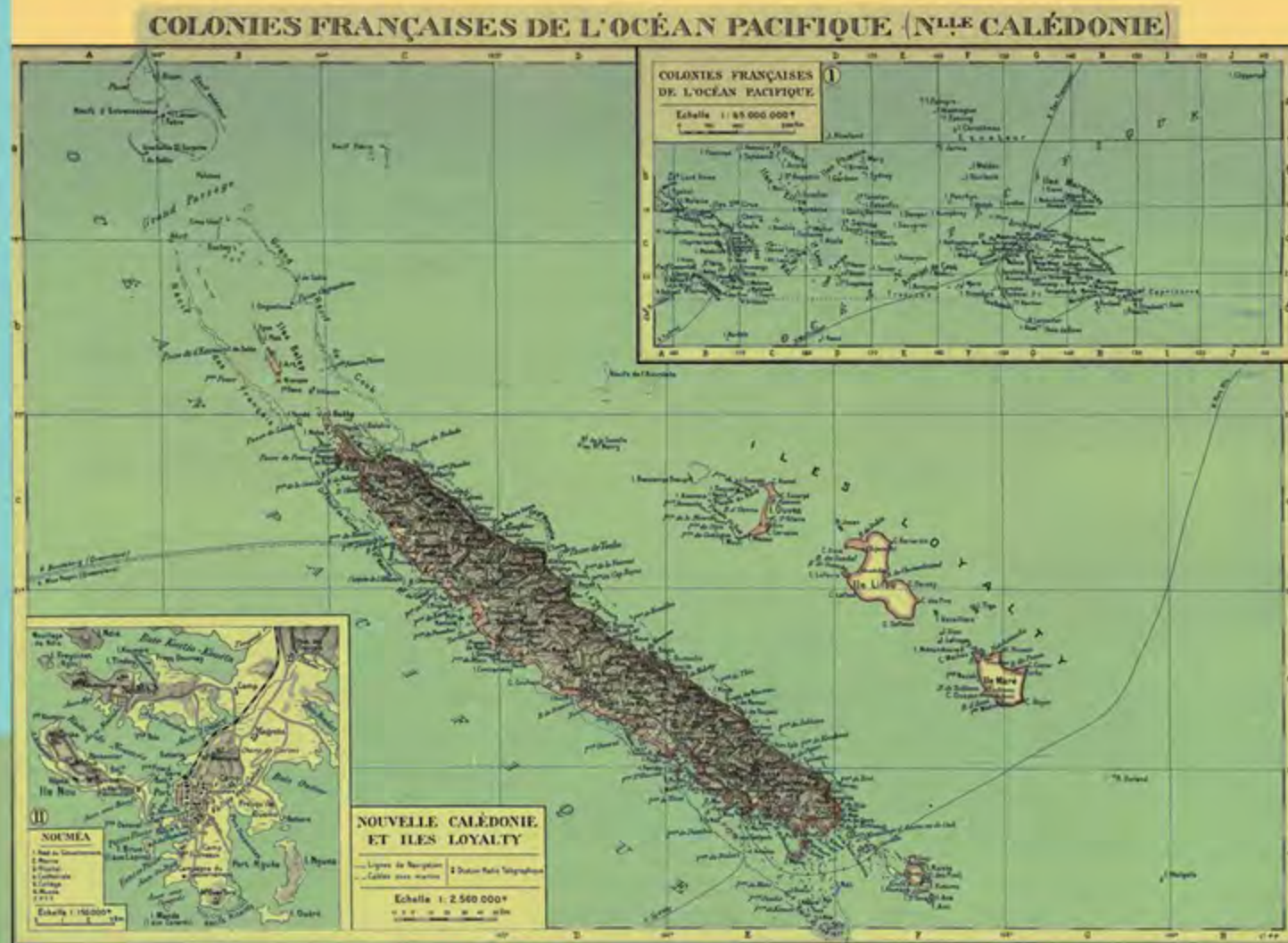
1840 - Creșterea interesului francezilor și coloniștilor britanici din Australia pentru transformarea populației indigene în sclavi.

1843 - Răspândirea creștinismului prin intermediul primilor misionari francezi în rândul populației băștinașe care practica obiceiul canibalismului tribal.

1853 - Amiralul **Febrier Despointes** declară insula posesiune colonială a Franței sub conducerea Împăratului **Napoleon al III-lea**.

Identitate contemporană

1998 - Noua Caledonie se constituie în **Colectivitate sui generis din Franța de peste mări**, cu reprezentanți ai **Senatului Cutumiar** la Paris.

Pollachi, Paul (1862-1937), Colonies Françaises de L'Océan Pacifique: Nouvelle Calédonie. În: "Atlas Colonial Français : colonies, protectorat set pays sous mandat". Paris: L'illustration, 1929, h. 39.
Cabinetul de Cartografie, Serviciul Colectii Speciale, Biblioteca Națională a României

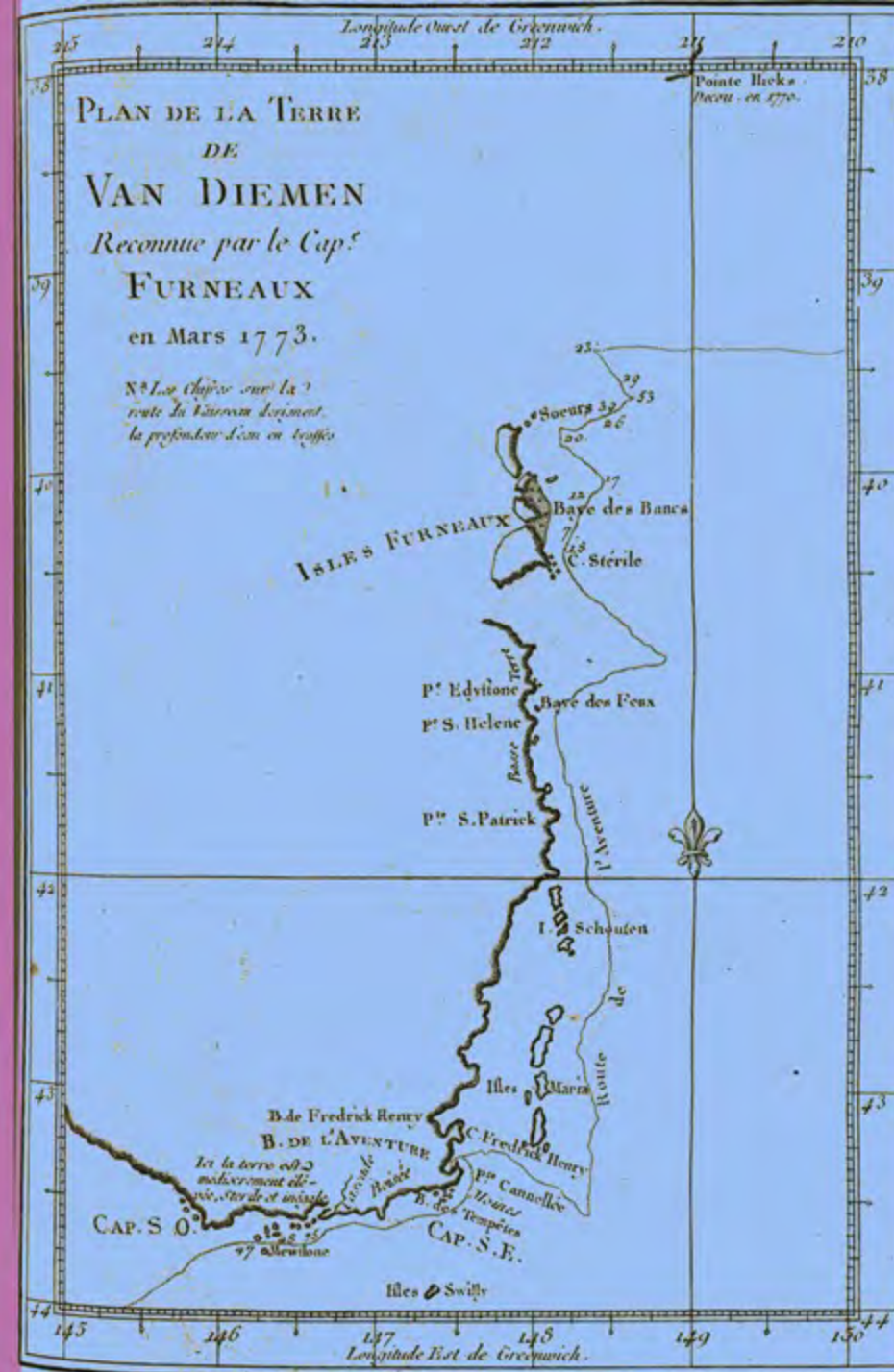
Insula Tasmania (Lutruwita)

Localizare geografică

Tasmania reprezintă cel mai mic stat al Australiei, fiind situat în partea de sud a continentului, la 240 km în sud față de statul Victoria. La est se mărginește cu Oceanul Pacific și la vest cu Oceanul Indian.

Capitala: Hobart

Furneaux, Tobias (1735-1781). Plan de la Terre de van Diemen=[Tasmania].
În: Voyage dans L'Hemisphère Austral, et autour du Monde / Jacques Cook. Paris: Hotel de Thou, vol. 1, 1778, f.11
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Istoricul colonial

1642 - Este descoperită de navigatorul olandez **Abel Tasman**.

1777 - Este explorată de navigatorul englez **James Cook**.

1803 - Are loc prima colonizare engleză, prin transformarea teritoriului în insulă-penitenciar pentru condamnații britanici.

1855 - S-a acordat dreptul unei autoguvernări coloniale.

1901 - Se unifică cu alte 5 colonii australiene, formând Commonwealth-ul Australiei și devine membră a Federației Australiene.

Primii locuitori au fost **aborigenii (palawa)**. În urma contactului cu coloniștii europeni, s-a declanșat un conflict între cele două comunități, în perioada 1803-1830, având drept consecință exterminarea aproape totală a locuitorilor nativi și dispariția rapidă a acestora.

În prezent insula este locuită în majoritate de **populația albă de origine britanică**.

Economie

Agricultura: livezi de mere; creșterea vitelor și oilor.

Industrie extractivă: minereuri de staniu, fier, plumb, zinc, cupru, aur, argint, etc.

Identitate națională

1986 - Este monarhie constituțională parlamentară, având un guvern propriu cu reprezentare federală în Parlamentul Australiei. Conducătorul este Regele Marii Britanii.

Insulele Cook

Localizare geografică

Un grup de 15 insule, situate în sudul Oceanului Pacific, în centrul Triunghiului Polinezian, între insulele Hawai și Noua Zeelandă.

Cook, Jacques (1728-1779), [Isles Cook].

În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. vol. 3, f. 38

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Insulele Harvey (Manuae), Palmerston, Tortue (Vatoa), Savage (Niue)

Harvey (Manuae) a fost vizitată de James Cook în 1777, aflat în a treia sa călătorie în jurul Lumii. Între 1898-1965, teritoriul său a fost transformat în plantații de palmieri din care se fabrica uleiul de cocos. Insula a fost locuită până în 1976, când populația locală a fost strămutată. În prezent este un atol nelocuit, pe vârful unui vulcan submarin, fiind declarat parc marin.

Palmerston este un atol de corali. Populația insulei este formată din urmașii unui marinar englez stabilit în 1863 și al celor trei soții polineziene ale sale. Principalele activități sunt cultura de palmieri, creșterea scoicilor și pescuitul.

Tortue (Vatoa) = [Insula Țestoasei] aparține grupului de insule din Fiji. Este de origine calcaroasă. Întreaga populație este grupată într-o mică localitate.

Savage (Niue) este o insulă formată din corali și calcar. Locuitorii sunt organizați în 14 mici localități. Se cultivă taro, tapioca, nuci de cocos, vanilie.

POLINEZIA FRANCEZĂ

PLAN DES MARQUISES

DE MENDOÇA

I. Hood

Echelle de Lieues.

LA DOMINICA

B. de la Résolution
S^{TA} CHRISTINA

Route du Vaisseau An

S^T PEDR

B. DE LA RESOLUTION OU PORT MADRE DE DIOS.

Lat. 9° 55' 30" S.

Longit. 159° 08' 40" W.

Echelle d'un Mille Anglois

LA MAGDALENA

Insulele Marchize

264 VOYAGE

CHAPITRE X.

Départ des Marquises. Situation, étendue, forme & aspect des différentes Isles. Description des Habitans, de leurs Coutumes, Habillemens, Habitations, Alimens, & Pirogues. Recherches sur leur Bonheur, & leur Population.

AN. 1774
11 Avril.

1.

ON LEVA l'ancre à trois heures après-midi, & je portai sur la Dominica, afin de reconnoître le côté occidental de cette Ile; mais comme le soleil étoit couché, avant que j'y arrivasse, la nuit se passa à louver entre les deux terres. Le lendemain, au matin, nous vîmes à découvert la pointe S. O., d'où la côte court N. E.; il n'étoit pas probable que nous trouvassions un bon mouillage de ce côté, parce qu'il est exposé aux vents d'Est: nous n'avions que peu de vent alors, & il étoit variable, & accompagné d'ondées de pluie. Enfin nous atteignîmes au Sud. A cinq heures, P. M. la baie que la Résolution nous restoit E. N. E., à la distance de cinq lieues, & l'Isle de la Madelène au S. E., à environ neuf lieues. C'est la seule vue que j'ai prise de cette Ile. Delà je mis le cap au S. S. O. pour O-Tairi, dans le dessein de rencontrer quelques-unes des Isles que découvrirent les premiers Navigateurs, & sur-tout les Hollandois, mais dont les positions ne sont pas bien déterminées.

IL EST A PROPOS

Reprezintă un grup de 15 insule de origine vulcanică din zona central-sudică a Oceanului Pacific.

Au un teren accidentat și abrupt, dominat de lanțuri muntoase.

Capitala: **Taiohae**

Cook, Jacques (1728-1779), Benard, Robert (gravor) (1734-1777). [Marquises de Mendocça] În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. vol. 2, p. 264, f. 29-30

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Arhipelagul este cunoscut cu două denumiri în limbajul populației băștinașe:
Te Henua'enana, pentru partea de nord și **Te Fenua'enata**, pentru partea de sud.
Între acestea sunt: **Marchand (Ua Pou)**, **Baux (Nuku Hiva)**, **Deux Frères (Motu Iti)**,
Masse (Eiao), **Chanal (Hatutu)**.

Cook, Jacques (1728-1779), Benard, Robert (gravor) (1734-1777). [Marquises de Mendocça]
În: "Voyage dans l'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. vol. 2, il.
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colectii Speciale, Biblioteca Națională a României

Istoricul colonial

1595 - Au fost explorate de navigatorul spaniol **Alvaro de Mendaña**.

1774 - **James Cook** și-a stabilit tabăra în insulele Marchize în drumul său spre Antarctica.

1791 - Americanul **Joseph Ingraham** (1762-1800) descoperă alte insule din grupul nordic și le denumește **Insulele Washington**.

1793 - În aceeași zonă ajunge navigatorul francez **Étienne Marchand** care le denumește **Insulele Revoluției**.

1838-1839 - Misiunea catolică franceză a reușit cu sprijinul autorităților coloniale să se mențină prin convertirea la creștinism a **regelui Moana**, reușind să elimine practicile canibalismului și a războaielor tribale.

1870 - Franța revendică și anexează insulele în grupul **Polineziei** pentru a fi sigură de apartenența acestora la sistemul său colonial.

Economie

Agricultură restrânsă bazată pe plantații de palmieri, taro, arbori de palmă, cafea și vanilie. În secolul XIX-lea se practica comerțul cu lemn de santal și vânătoarea de balene.

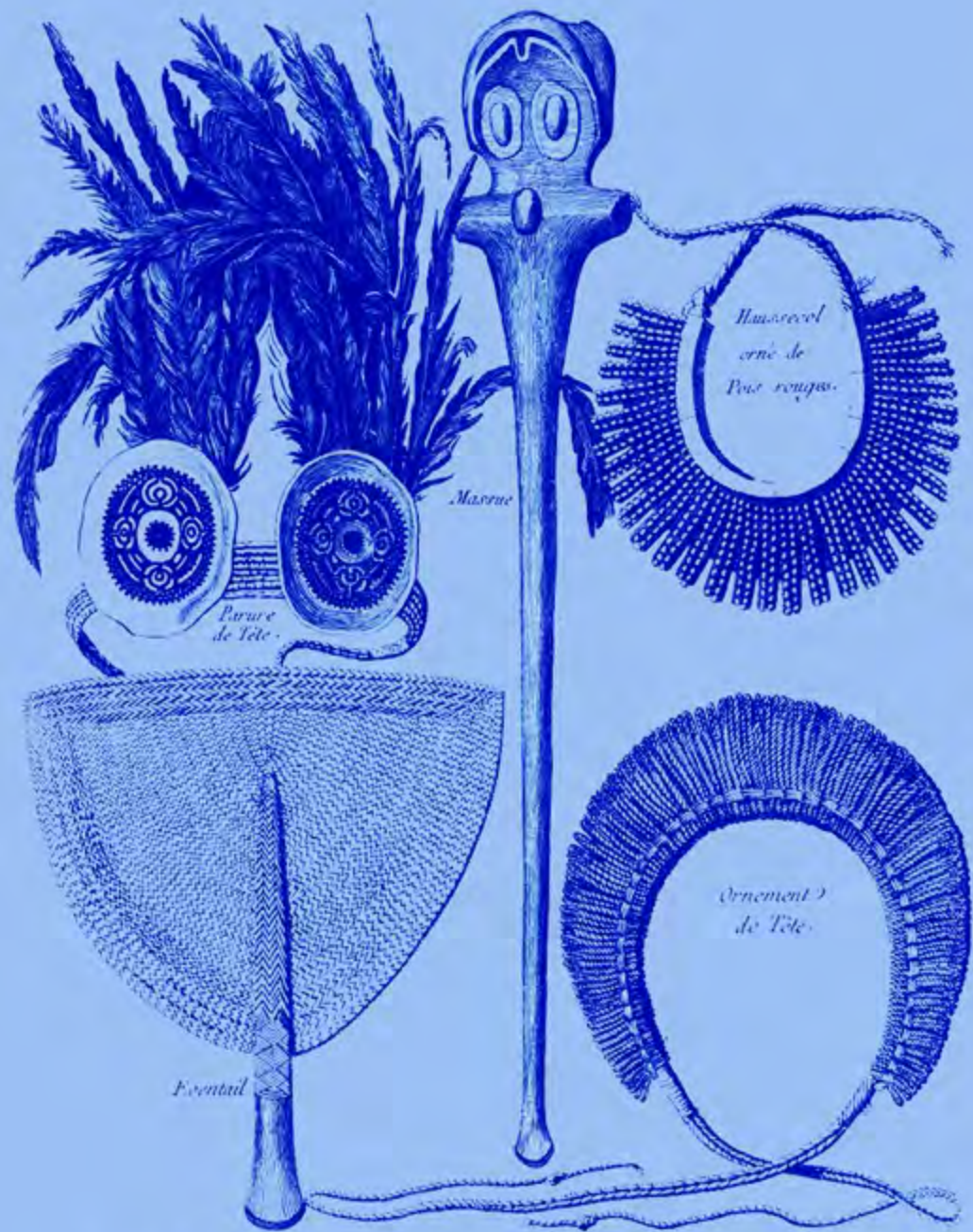
Identitate națională

2007 - Liderii politici din Insulele Marchize au decis să se desprindă de grupul insulelor Talati și să dezvolte relații directe cu Franța.

2010 - Insulele Marchize s-au convins într-o inter-comunitate, o federație insulară cu protectorat francez.

În **prezent** reprezintă una din cele cinci diviziuni administrative ale Polineziei Franceze.

Membre de la société Royale de Londres.

Ornemens et Armes de l'Isle des Marquises.

Populația este formată din polinezieni. În contextul izolării acestor teritorii, unele triburi au practicat canibalismul ritualic. O cauză principală ar fi fost impunerea unei selecții sociale, prin diminuarea numărului de locuitori aflați într-un mediu neprielnic de existență.

Se practica poligamia, femeia având dreptul să aibă mai mulți bărbați, aceasta reprezentând o modalitate de supraviețuire a întregii familii. Sunt printre puținele insule în care sistemul civilizației coloniale nu a fost impus, aici au rezistat anumite tradiții și obiceiuri ancestrale ale populației băștinașe.

Cook, Jacques (1728-1779), Benard, Robert (gravor) (1734-1777). [Marquises de Mendocça] În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. vol. 2, il.

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Conducătorul Insulei Sancte Christine (Tahuata)

Portretul unui șef markezan, având pe față un tatuaj ritualic. Simbolurile alese erau unice, individualizate conform personalității fiecărui membru al tribului. Celelalte accesorii, cum ar fi penajul de pe cap, scoicile din urechi sau colierul de la gât reflectau poziția socială și statutul personajului.

Cook, Jacques (1728-1779), Benard, Robert (gravor) (1734-1777). [Marquises de Mendoça] În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. vol. 2, il.

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Insula Tahiti

Localizare geografică

Este cea mai mare insulă a Polineziei Franceze din Arhipelagul Insulelor Societé, în sudul Oceanului Pacific.

Capitala: Papeete

Identitate națională

1946 Devine teritoriu francez de peste mări.

2003 Obține statutul de **Colectivitate Autonomă de peste Mări** cu cetățenie franceză, având reprezentanți în

Adunarea Națională Franceză.

CARTE
DE L'ISLE
D'OTAHITI,
PAR
LE LIEUTENANT J. COOK
1769.

Cook, James (1728-1779), ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Otahtiti.

În: "Premiers Voyages autour du Monde entrepris par ordre de Sa Majesté Britannique". Amsterdam: chez E. von Harrevelt, 1774. vol. 2, f.8

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Istoricul colonial

1767 - Insulele au fost descoperite și cartografiate de **căpitanul Wallis** în cadrul expedițiilor organizate de Academia Britanică și conduse de **căpitanul James Cook**.

1768 - Căpitanul francez **Louis-Antoine de Bougainville** a explorat insula, fiind impresionat de frumusețea locurilor care a comparat-o cu un paradis pierdut.

1769, 1774 - Căpitanul **James Cook**, în a doua și a treia expediție, a acostat consecutiv de trei ori, culegând noi informații despre specificul geografic și etnic al insulei.

1771 - Au sosit primii misionari protestanți englezi, apoi și catolicii francezi.

1819 - Regele tahitian, **Pōmare al II-lea** (1791-1819) a fost convertit la creștinism, astfel începând să dispară o parte din obiceiurile și simularile tradiționale ale locuitorilor de pe insula.

1842 - Insula a devenit protectorat francez și s-a instituit **Regatul Tahitian**, prin învingerea reginei **Amata Pōmare a IV-a** (1817-1877) și să semneze acordul cu amiralul **Dupetit-Thomas**, în de favoarea englezilor.

1880 - Tahiti s-a transformat în colonie franceză, **Regele Pōmare al V-lea** (1877-1887) fiind obligat să abdice și să semneze acordul de cedare definitivă a teritoriului în posesia directă a Franței.

Polinezienii sunt principalii locuitori.

Primii expediționari au găsit o populație organizată, condusă de șefi religioși care impuneau societății tribale ierarhii stricte. În secolul XIX au sosit primii rezidenți de diferite origini: europeni, americani și chinezi, din rândul cărora s-a format o **populație mixtă**, cu obiceiuri și cultură modernistă.

Portretul Regelui O'Too,
realizat de James Cook în cea de-a treia
călătorie a sa. Este îmbrăcat cu o cămașă țesută
manual și împodobită cu un guler din pene.
Regele era considerat a avea origini divine,
numele său fiind sacru.
Moștenirea conducerii regale se realiza din tată
în fiu.

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Tahiti. În:
"Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel
de Thou, 1778. vol. 1, f.12
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională
a României

O'OOO, Roi de Tahiti.

Insula Tahiti

Economie

Plantații de nucă de cocos, vanilie, creșterea păsărilor și vitelor, fabricarea produselor lactate, perle de cultură

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Tahiti. În: "Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde". Paris: Hotel de Thou, 1778. vol. 1, f.16
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

L'ISLE D'OTAHITI restant au S.E. à la distance d'une Lieue.

FLOTTE D'OTAHITI ASSEMBLÉE À OPAREE.

Cook, Jacques (1728-1779) ; Benard, Robert (graveur) (1734-1777), Taïti. În:
»Voyage dans L'Hemisphere Austral, et autour du Monde». Paris: Hotel
de Thou, 1778. vol. 2 f.34
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională
a României

Vedere din golful Matavai și Port Royal

Golful Matavai se află în nordul
insulei, locul unde au acostat
navele expedițiilor englezi și
francezi.

În această zonă s-au realizat
primele contacte cu populația
insulară.

Cook, James (1728-1779), ; Benard, Robert (gravor) (1734-
1777), Otahiti.

În: "Premiers Voyages autour du Monde entrepris par ordre
de Sa Majesté Britannique". Amsterdam: chez E. von

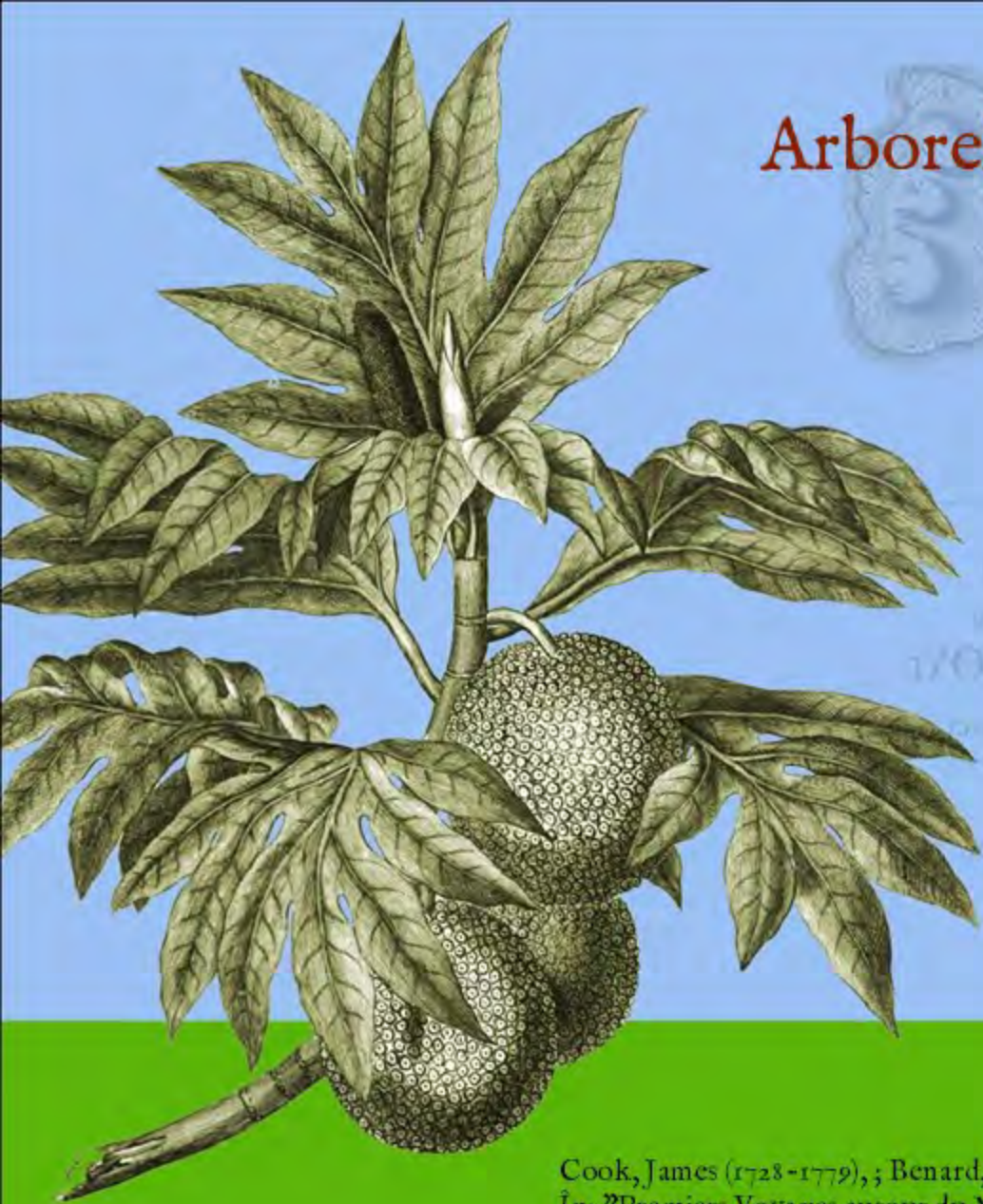
Harrevelt, 1774. vol. 2, f.8

Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecției Speciale,
Biblioteca Națională a României

Vue de la Baye de Matavai à Otahiti appelée HAVRE DU PORT-ROYAL par le Capitaine Wallis

Arborele de pâine cu fructele sale

În limba tahitiană se numește tumu uru. Fructul este comestibil, folosit în industria farmaceutică și de cosmetice. În societatea tradițională polineziană, din mlădițe se realizau țesături vegetale, iar lemnul era folosit la realizarea ambarcațiunilor (pirogilor), armelor și a mobilierului casnic.

Cook, James (1728-1779), și Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Otahiti.

În: "Premiers Voyages autour du Monde entrepris par ordre de Sa Majesté Britannique". Amsterdam: chez E. von Harrevelt, 1774. vol. 2, f.9-10
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

Branche d'un Arbre à-pain avec des Fruits.

Obiecte de ceremonie tahitiene

Ilustrația a fost realizată cu ocazia celui de-al treilea voiaj al lui James Cook.

Se distinge o paletă ritualică pentru alungat muște, confecționată dintr-un mâner de lemn având atașată în vârf o meșă din păr natural cu ornamente din scoici, fiind folosită de conducătorii religioși pentru anumite ceremoniale.

Alături de aceasta sunt prezentați doi **Tiki**, figuri umane sculptate din lemn, reprezentând capul unui bărbat-zeitate așezat în vârful unui par de lemn, simbolizând strămoșul primar care a dat naștere oamenilor tahitieni. Aveau rolul de protecție a zonei în care erau plasați.

Emouchoir des Otaïtiens avec les manches .

Cook, James (1728-1779), ; Benard, Robert (gravor) (1734-1777), Otahiti.

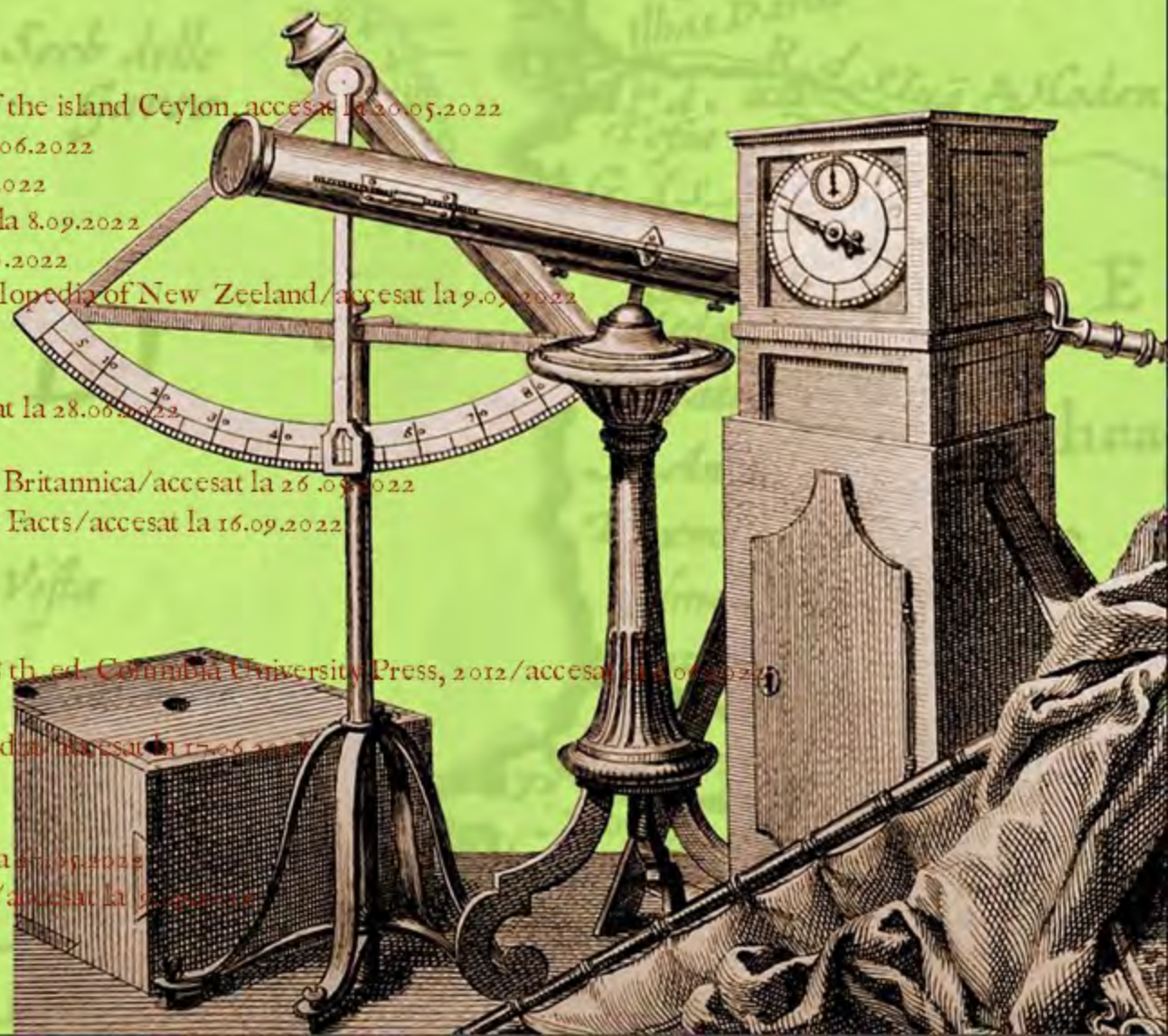
În: "Premiers Voyages autour du Monde entrepris par ordre de Sa Majesté Britannique". Amsterdam: chez E. von Harrevelt, 1774. vol. 2, f.12-13

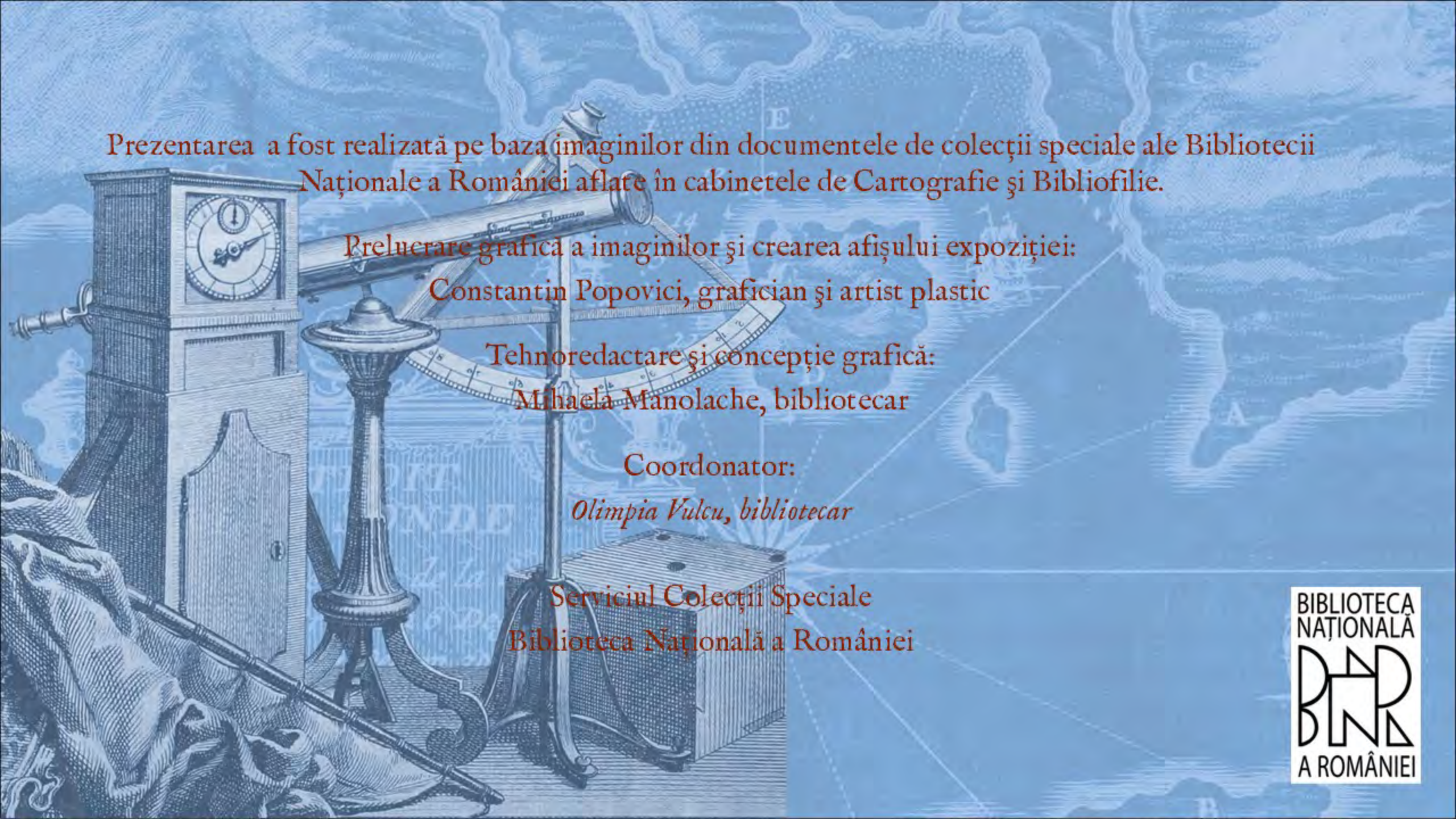
Cabinetul de Bibliofilie, Serviciul Colecții Speciale, Biblioteca Națională a României

BIBLIOGRAFIE SELECTIVĂ

1. Bertius, Petrus (1565-1629). *Tabularum Geographicarum Contractarum*. Amsterdam: Jodocus Hondius, [1616].
2. Bonne, Rigobert (1727-1795). *Atlas de toutes les parties connues du Globe Terrestre*. [Geneva], [1775].
3. Cook, James (1728-1779). *Premiers Voyages autour du Monde entrepris par ordre de Sa Majesté Britannique*. Vol. 1-5, Amsterdam: chez E. von Harrevelt, 1774.
4. Cook, Jacques (1728-1779). *Voyage dans L'Hémisphere Austral, et autour du Monde*. Vol. 1-3, Paris: Hotel de Thou, 1778.
5. Le Gentil La Barbinais. *Nouveau voyage au tour du Monde*. Vol. 1-2, Amsterdam: Pierre Mortier, 1728.
6. Knox, Robet (1641-1720). *Relation ou Voyage de l'Isle de Ceylon*. Amsterdam: chez Paul Marret, 1693, vol. 1-2.
7. Pollachi, Paul (1862-1937). *Atlas Colonial Francais: colonies, protectorat set pays sous mandat*. Paris: L'Illustration, 1929.
8. Walckemaer, Charles Athanase (1771-1852). *Le Monde Maritime*. Vol. 1-3, Paris: chez Nepveu Librairie, 1818.

1. <https://artigos.wiki>Tamatea/Som Escuro/>accesat la 9.09.2022
2. <https://collections.tepape.govt.nz/>accesat la 9.09.2022
3. <https://fr.wikipedia.org/Tiki/>accesat la 20.12.2022
4. <https://imagarapanui.com>Vêtements rapanui/>accesat la 8.09.2022
5. <https://koaha.org>Tasmania/>accesat la 23.09.2022
6. <https://msrblog.com>Maluku Islands,>accesat la 25.05.2022
7. <https://nzhistory.govt.nz>Cook Islands/>accesat la 7.10.2022
8. <https://quod.lib.unich.edu>Earth English Books Online. An historical relation of the island Ceylon,>accesat la 20.05.2022
9. <https://ro.asajamind.com>Capul Verde: istorie, geografie și cultură/>accesat la 20.06.2022
10. <https://ro.esdemgarden.com>Arborele de Ceai, Noua Zeelandă/>accesat la 9.09.2022
11. <https://ro.royalmarinescadetsportsmouth.co.uk>Insula Paștelui- Istorie/>accesat la 8.09.2022
12. <https://sweetmeanders.co.uk>A Guide to Tanna Island, Vanuatu/>accesat la 28.10.2022
13. <https://teara.govt.nz>Stone tools- Māori weapons and their uses- The Ara Encyclopedia of New Zealand/>accesat la 9.09.2022
14. [https://upwikiro.top>Tui \(pasăre\)](https://upwikiro.top>Tui (pasăre)) accesat la 9.09.2022
15. <https://wikipfr.icu>Javanese- dance/>accesat la 4.05.2022
16. <https://wikisource.org>Philippine Islands, Encyclopedia Britannica/9 ed/>accesat la 28.06.2022
17. [https://www.blackpast.org>Praia, Cape Verde \(1615-\)/](https://www.blackpast.org>Praia, Cape Verde (1615-)/)accesat la 20.06.2022
18. <https://www.britannica.com//Islands&Archipelagos: West Indies- Encyclopedia Britannica/>accesat la 26.05.2022
19. <https://www.britannica.com>Jamaica|History, Population, Flag, Map, Capital & Facts/>accesat la 16.09.2022
20. <https://www.britannica.com>Marquesar Islands/>accesat la 28.10.2022
21. <https://www.en.wikipedia.org>Republic of Formosa/>accesat la 06.06.2022
22. <https://www.infoplease.com>Cuba/Facts & Information/>accesat la 26.05.2022
23. <https://www.infoplease.com>Sumatra.The Columbia Electronic Encyclopedia, 6th ed. Columbia University Press, 2012/>accesat la 17.06.2022
24. <https://www.jardinpartage.fr>Lin de Nouvelle- Zélande/>accesat la 9.09.2022
25. <https://www.newworldencyclopedia.org>Canary Islands- New World Encyclopedia/>accesat la 17.06.2022
26. <https://www.pasifikarising.org>Melanesia- Pasifika Rising/>accesat la 6.05.2022
27. <https://www.resort- vanuatu.com>Vanuatu Story/>accesat la 6.05.2022
28. <https://www.sciencedirect.com>Java Island, Indonezia- Science Direct/>accesat la 27.09.2022
29. <https://www.thought.com:The Geographic Adventures of Captain James Cook/>accesat la 9.09.2022
30. <https://www.uniquetahiti.com>Tahiti Culture and History/>accesat la 20.12.2022

Prezentarea a fost realizată pe baza imaginilor din documentele de colecții speciale ale Bibliotecii Naționale a României aflate în cabinetele de Cartografie și Bibliofilie.

Preluare grafică a imaginilor și crearea afișului expoziției:

Constantin Popovici, grafician și artist plastic

Tehnoredactare și concepție grafică:

Mihaela Manolache, bibliotecar

Coordonator:

Olimpia Vulcu, bibliotecar

Serviciul Colecții Speciale

Biblioteca Națională a României